

Svojega znanja ne more nihče pomnožiti z ugibanjem, ampak le z učenjem.
Citajte "Proletarca".

"Proletarec" je razširjen med najrazumnejšimi čitatelji slovenskega tiska v Ameriki. Citajte ga tudi vi.

PROLETAREC

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

STEV.—NO. 1126

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL. 11. APRILA (APRIL 11,) 1929

LETO—VOL. XXIV.

CARINSKA OBZIDJA SO LJUDSKIM INTERESOM ŠKODLJIVA

SVETU GROZI VELIKA FINANČNA IN GOSPODARSKA KRIZA

Carinske vojne so uvod v klanja, podnetujejo oboroževalno tekmo in sejejo nezaupnost.

Angleški ekonom in statističar Sir George Paish, svetovalec angleškega zakladničarja, je v enem svojih govorov v Londonu pred trgovskimi krogji dejal, da se svet bliža veliki finančni krizi, kakršne še ne pomni v svoji zgodovini. Za vzrok navaja nerazsodnost in ozkogrudnost državnikov, ki ovira zdrav ekonomski razvoj. Po njegovem zatrdilu se države bolj in bolj zadolžujejo ter zakopavajo v davke, in to breme mora koncem konca povzročiti krizo ter finančni polom, v katerem bodo nekatere dežele popolnoma bankrotire.

Velik vzrok kaotičnemu gospodarskemu stanju je carinska neurejenost. Trgovske in carinske pogodbe se večinoma sklepajo pod pritiskom okoliščin ter v korist privilegiranih slojev namesto v interesu celotne države. Pri sklepanju trgovskih dogovorov pritiska ameriška vlada na druge dežele, da jih dajo čim ugodnejše pogoje in v mnogih preferenčno nad drugimi deželami, tako da ima ameriški uvoz pred vsemi drugimi prednost. To povzroča napetost in pa—čakanje prilike, da se povrne milo za drago.

Temu pravijo v Evropi, Aziji, Južni Ameriki in Kanadi "Ameriški ekonomski imperializem". Silno gospodarsko in finančno moč, ki jo imajo Zedinjene države v mednarodnem svetu, izrabljajo za ameriške trgovske in finančne interese. Pri sklepanju trgovskih dogovorov pritiska ameriška vlada na druge dežele, da jih dajo čim ugodnejše pogoje in v mnogih preferenčno nad drugimi deželami, tako da ima ameriški uvoz pred vsemi drugimi prednost. To povzroča napetost in pa—čakanje prilike, da se povrne milo za drago.

Evropa je zelo pesimistična, ker vidi, kako penetrira ameriški uvoz v vse dežele, medtem ko zapira svoje meje drugi trgovini. Visoke ameriške carine omogočajo ameriškemu kapitalizmu, da lahko svoje blago tukaj dragu prodaja, ker se mu ni batil zunanj konkurencija. Ker napravi tukaj ogromen dobiček, je v stanju prodajati npr. obuv, živila, oblačila, mašinerijo itd., izdelano tukaj, v Evropi in drugod ceneje kakor pa prodaja iste izdelke pred domaćim pragom, in to vzliz temu, da mora povsod plačati več ali manj carine.

Velikokrat čujemo zatrjevanja, da je visoka ameriška carina protekcija ameriških delavcev pred ceneni izdelki evropskih dežel. Ce je to res, kako je mogoče, da morejo ameriški izdelki tako "uspešno" konkurirati domaći proizvodij v evropskih deželah in s tem odjedati kruh nizko plačanim evropskim delavcem?

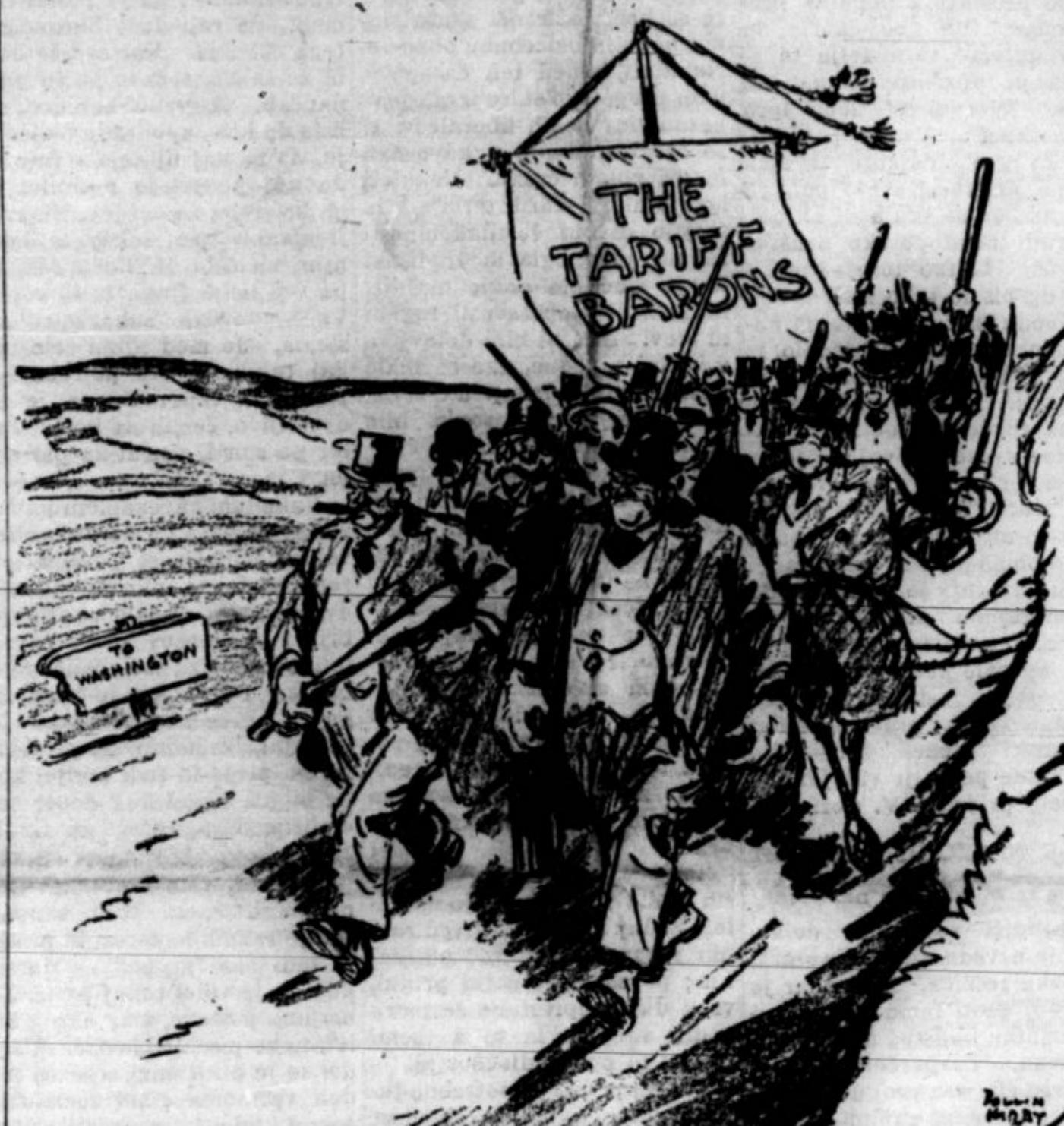
Hoover je pred volitvami ob-

ljubil storiti vse mogoče korake za odpomoč farmarjem, če bo izvoljen. V Washingtonu sedaj premišljujejo, kaj bi jim dali, in so začeli obljubovati povisitev carine na uvoz poljskih pridelkov. S tem bo ameriški farmarji omogočeno prodajati svoje pridelke konsumentom po zvišanih cenah. To seveda znači podražitev življenskih potrebščin za delavce, in tem zaen poslabšanje takozvanega "ameriškega življenskega standarda". A tudi farmarji ne bodo na dobiku, kajti industrialni baroni, kakor jih je tukaj predočil kartonist, so v soglasnem korusu sklenili zahtevati povisitev carine na izdelke tujne industrije, kar pomeni, da bodo morali farmarji plačevati več za orodje in stroje ter za druge potrebščine, ki ne rastejo na farmah. Komu torej koncem konca koristi povisitev carine? Samo ameriškemu kapitalizmu—tedaj le malemu odstotku prebivalstva. Farmarji vsled povisitev carine na poljske izdelke nič ne pride, ker jim razliko takoj vzamejo trutci, delavci, torej glavni konsumenti, so pa vselej najbolji na škodi.

Kongres bo v prihodnjem izrednem zasedanju razpravljal o splošnem carinskem vprašanju te dežele in najbrž zelo revidiral takozvani McCumberjev tarif iz leta 1922—seveda, kot omenjeno, v prid peščice privilegirancev, ki lastujejo ameriško vlado. V Evropi in drugod po svetu se simpatije do dežele bolj in bolj ohlajajo—vzrok pa je ameriška trgovska politika, ki zahteva zase vse mogoče privilegije, produktom drugih dežel pa zavira meje. Paul Scott Mowrer poroča čikaškim "Daily News" iz Pariza, da vse evropski trgovski svet pazno sledi propagandi ameriške industrije za zvišanje carine. Carina je na videzno notranja zadeva poeline dežele, toda ravno carina je tisti kamen, ki povzroča največ nesoglasij ter ostrih sporov. Na vodstvu opozicije proti ameriškim carinskim magnatom je Francija, ki propagira reprisalije. Ce je dovoljeno Zedinjenim državam zapirati meje našim izdelkom, zaprimo mi svoje njihovim, je njen geslo. Carinske vojne, ki jih moderna doba mnoga beleži, so bile vedno v kvar interesom splošnosti in bodo še veliko bolj v bodoče. Svet se spreminja v eno samo gospodarsko enoto, zato je krivčno in škodljivo, če si ene dežele, oziroma kapitalizmi nekaterih dežel grabijo bogastva ne samo na račun ljudstva v svojih deželah, ampak še ostalih držav po vrhu.

Omenjeni poročevalec navaja: Nizozemska se vzruja, ker so Zedinjene države prepovedale dovoz njenih golomejev (bulbs). V Uruguaju protesti "nestrankarsko" strankarstvo. (Nadaljevanje na 3. strani).

CARINSKI KRIŽARJI NA VOJNEM POHODU

Triumfalna zmaga milwauških socialistov

Pri volitvah v mestu Milwaukee, Wis., ki so se vršile dne 2. aprila, so zmagali trije kandidati socialistične stranke v okrajni šolski odbor, v katerem je sedaj vsega skupaj šest socialistov ter devet "nestrankarjev". Socialisti so napredovali zase vse mogoče privilegije, produktom drugih dežel pa zavira meje.

V 7. wardi so se vršile dopolnilne volitve za aldermana, pri katerih je zmagal socialist Alex C. Ruffing, ki je dobit veliko večino.

"Nestrankarji" so odvzeli županu Hoanu pravico imenovati gotove mestne uradnike ter aldermane na izpraznjenia mesta za nepotečen termin. Socialisti so poskrbeli, da je še ta njihov sklep pri teh volitvah na referendum, in ljudstvo ga je zagovorilo ter s tem odločilo, da župan ta pravica ostane. Agitacija radi tega vprašanja je bila zelo živa, kajti nestrankarji so napeli vse sile, da zmagajo, pa tudi socialisti niso držali rok križem.

Za mirovno sodnika je bil ponovno izvoljen socialist Carl Hampel, ki je dobit 44,080 glasov, njegov "nestrankarski" nasprotnik pa samo 25,601. Milwaukee je eden "praktičen" dokaz za trditev, da sta republikanska in demokratska ena stranka. Ko hitro postane socialistična stranka močna, se republikanci in demokratite spremene v "nestrankarje", in če bi bila v Wisconsinu povsod tako jak kakor pa zdravje žensk ter nega njihovih otrok. Na čelo boja proti predlogi se je postavila Illinois Manufacturers' Association.

Ob tej priliki je bila na glasovanju tudi predloga za ukinjenje državne prohibicijske postave, za katero so agitirali posebno socialisti. V Milwaukeeju je bil socialistični dnevnik "Leader" edini, ki je odprt agitiral začelo. V Milwaukeeju je glasovalo zano 80,000 volilcev in nekaj nad 15,000 proti.

Druga predloga, za katero so agitirali posebno socialisti, je bila za zvišanje dijet poslancem zakonodajce, ki prejemajo od leta 1881 dalje za dveletni termin \$500. Taka "plača"

in prilog "nestrankarjem", ki porinejo na kandidatско listo svoje premožnejše ljudi, za počevanje plač pa si poskrbe s podkupnimi. Delavec, ki je odvoden za preživljjanje le od svoje plače, ne more sprejeti take službe. Dosedaj je socialističnim poslancem pomagala stranka z drugimi deli, toda v interesu ljudstva je bilo, da je tem "plačam" napravilo konec.

OSEMURNIK ZA ŽENSKE V ILLINOISU.

Prve dneve aprila so se dogajajo v illinoiski spodnji zbornici burni prizori v razpravi o predlogu, ki določa maksimalni osemurni delavnik za ženske. Kraval so povzročili poslanci, katerim je zvezra illinoiskih industrijalcev ter veletrgovin več kakor pa zdravje žensk ter nega njihovih otrok.

Wilhelma. Je umevno, da se Hohenzolernci ne bodo z lepa privadili novim razmeram, a ne bo drugače, moralni se bodo.

ZA KAJ SE LJUDJE ZANIMAJO IN ČEMU SE PRETEPAJO

Profit in plemenska sovraštva.

V Chicagu je bil v pondeljek 25. marca v Njereziju na Wabash Ave. velik "prize-fight". V spopadu sta bila en zamorec in belokožec kot glavna "fajtarja" za "šampjonstvo" in tem glavna atrakcija. Devet tisoč ljudi je plačalo vstopnine, da vidijo "fajt", in najmanj milijon ljudi je poslušalo na radio, kako se gorili pretepa—ali kar naenkrat so poslušalci na radio zapazili, da nekaj ni v redu, kajti z anoncerjem so se začeli mešati tudi drugi glasovi, podobni rjovenju zveri.

Kaj je bilo? Hm. To so po starem ameriškem običaju preiskali, pa nič točnega dognali.

Dne 4. aprila je preiskovalna komisija uradno sporočila, da so se v areni dogodili vsled neznanega vzroka izgredi in da je eden podlegel poškodbam. To je bilo seveda čisto lahko "dognati". Znano je, da so "civilizirani" ljudje, ki so presovstovali temu "fajtu", stepili med seboj tako zelo, da so jih več ducatov odpeljali v bolnišnico, da je eden ranen podlegel, da jih bo nekaj za vse življeno pohabljnih, in da jih je nekaj stotin, ki so dobili "znamenja". Zdravniki so precej dobro služili tisti večer. Ampak zakaj so se stepili? Pravijo (kajti točno nič ne ve, niti preiskovalne komisije ne), da je nekdo nekaj na nekem sedežu zavil belokožnemu boksarju: "Lopni nigra, pošlij ga k vragu!" V kolizeju je bilo tudi mnogo nigriv. Umetno, da onim v bližini vzklik navdušenega belokožnega obuzevalca belokožnega boksarja ni bil všeč. In se je baje dogodilo, da je stopil en niger k njemu s pišto in drugi z britvijo, belokožni junak pa, ko je zagledal črno cev in svitlo klin, je jeknil strahu, ljudje so se ozrli k njemu, videli "opasnost položaja" in nekateri so začeli bežati med stolmi. Pri tem je nekdo nekoga udaril, pa še drugi, tretnji in tako dalje. V drugih delih prostre arene so le videili, da se godi tam v tistem delu nekaj kar se ne bi smelo, kajti čemu toliko ypitja, udarcev, pokanca s stoli! In devet tisoč ljudi je začelo siliti k izhodu, med tem pa so se v dirki, ki seveda ni bila tako nagla kot pa na konjskem tekaliju, teplili v nigrui, in nekaj je bilo v tem metežu toliko nesrečnih, da so jih pometali kar z galerijo, ali pa so bili porinjeni dolii. Posledice v takih slučajih so polomljeni udi, krvaveče glave, bolečine v hrbitu, bokih ali kjer že. Zares—hudo je bilo. Policijske rezerve so bile pozvane na posredovanje in prišlo je tudi pet kompanij galicel.

Avstrijski kancelar duhovnik Ignaz Seipel, voditelj takozvane krščansko-socialne stranke, ki je bil na čelu avstrijske vlade šest let, je dne 2. aprila odstopil. Za vzrok navajajo "verska vprašanja". Seipel je, kot se glase ena po ročila, hotel, da država ustavovi eno striktno katoliško univerzo v Salzburgu, in da obi katoliška cerkev tudi več drugih koncesij, proti katerim pa so se uprli avstrijski liberalci, ki so v ekonomskih vprašanjih podpirali klerikalno stranko. Ignaz Seipel je bil pred leti zelo popularna osebnost med katoliškim ljudstvom avstrijske republike, in kapitalistični krogji so izročili vlado v njegove roke. Po izgredih julija 1927 na Dunaju, v katerih je njegova policija ubila okrog 100 socialistov, pa je šla njegova prijateljnost celo med klerikalci navzdol. Poslednje čase je skušal dobiti v inozemstvu svoji državi \$100,000,000 posojila, a ni uspel. Pod pritiskom neuspehov je bil primoran odstopiti.

Ako ste prejeli "Proletarca" na ogled in vam ugaja, prosimo, pošljite naročnino.

Glasovi iz našega Gibanja

REVIIA ALI ČASOPIS

Piše urednik.

Moja želja je bila, da bi se kah imate sedaj že drugo številko v novi obliki. Urednik se bo potrudil, da bo urejevana kolikor v danih okoliščinah mogoče dobro, in upan, da bodo sodružni in naročniki ponosni na list tudi v tej formi, kakor so bili poprej—kajti vsebina steje! Urednik se bo potrudil, da bo list sedaj urejevan tudi "za oči", kar je sicer mogoče tudi v "magazinu", toda mora biti seveda dovolj obsežen, i mesti mora boljši papir itd. Pri naši bomo slike, kolikor bodo dopuščala naša sredstva, in pa izbrano gradivo, kakor doslej. List bo i v bodoče vzgojevalno, agitatorico pa bo bolj vsled tega, ker je forma kot je ta (to rad priznam) lahko bolj agitacijska kakor prejšnja.

Moja želja je, da se "Proletarca" razširi. Poskušali smo pred in med vojno—agitarimo neprstano. Ampak razširiti socialističen list ni igrača, ker je socialističen. Vzlic temu, jaz upam, da bo sedaj naprej rubrika "Agitatorji na delu" izkazovala več naročnikov, in da bo število onih, ki ponavljajo naročnino sami direktno, istotako povečano. Inako se "Proletarca" v tej obliki res razširi kakor želim ter s mu s tem omogoči, da se bo izplačeval, tedaj smemo upati, da dobimo povrhu še mesečno revijo, kar naj bo naš cilj.

Revija je ukinjena in v ro-

IZ COLLINWOODA, O.

Morda po drugih naselbinah že vprašujejo, kaj se je dogodilo s "senzacijami" v Collinwoodu. Tak ropot— ali se je nevihta pomirila? Morda mislijo, da se bijemo naprej molče.

Ne nič več se ne kregamo, kajti prišli smo k zavesti, da skodujemo s tem samo sebi in skupnosti. Pa če smo se malo sporekli, kaj zato! Collinwood vseeno napreduje, kar dokazuje aktivnosti raznih organizacij. Prošlo nedeljo so imeli svojo proslavo z bogatim programom "V boj-čani" in "Strugglerji", v nedeljo 14. aprila pa vprizori dramatično druš. "Verovšek" lepo igro "Tihotapci". Vse to pojasnjuje, da gre življenje in družabna aktivnost svojo pot, pa magari, da se skuja tudi ali oni.

Tudi novo pevsko društvo imajo. Lahko torej porečemo, da nismo tako kisli v Collinwoodu, kot bi zunanjim naselbinam morda izgledalo iz objavljenih "dokumentov" in senzacij. Novi pevski zbor je odsek Slovenske delavske združnje zvezne. Z vajami je že pričel, in ker so pevci večinoma "stari", to je, da so peli že pri tem ali onem zboru, upam, da bo bomo kmalu "zažingali". Vsaj prva vaja je pokazala, da lahko gojimo take upe.

Well, morda bo tu zopet prilika, se malo pokregati, kar bo neuemestno. Vsi smo Slovenci, in imamo enake pravice, pa naj bo kateri "krožek" že. Koga veseli petje, je vabljen, da se nam pridruži. V. Coff.

NAŠE NAJBOLJE OROŽJE.

Dopsis iz milwauške naselbine!

Najhujši sovražnik delavstva je nevednost. To je stara, globoka resnica. In vendar je zadela delavce v naših krajih—potreba za širjenje delavskega lista ni zato nič manjša. Se povečena je, kajti za delavca je potrebno da ve, čemu je zatiran, kdo ga zatira, kdo vihta nad njim bič, in kdo ima moč ki tako stanje lahko spremeni.

V nedeljo 28. aprila ob 9. dopoldne se zberemo v Slovenskem domu na Butlerju v Pittsburghu. Klubi JSZ., pošljite zastopnike—ne le po enega—ampak kolikor največ mogoče. Člani podpornih društev, poskrbite, da boste številno reprezentirani na tem zborovanju. Podpora društva so delavske organizacije in bi se moralu zanimati za delavske probleme prav tako kakor uniye, soc. klubi itd. Pridite zastopniki podpornih društev vseh jednot in zvez, kajti na konferencah JSZ. Je prostor za vse, ki jim je borba za delavske interese ter izobrazba in medsebojna pomoč glavnih namen. Enako so na naših konferencah potrebeni zastopniki kulturnih društev. Mi smo en razred, imamo enake interese, in zato tudi nastopajmo skupno. Konferenca JSZ. 28. aprila naj bo naš parlament.—P. C.

Vsa zla, ki tlačijo delovno ljudstvo in ga zasužujejo duševno in telesno, temelje na nevednosti mase. Tudi svetovna vojna je bila omogočena vseledi nevednosti. Moč vladajočih tiranov in diktatorjev, denarnih in kronanih kraljev temelji na tej neumnosti, kakor temelji vsa beda, ki muči delovne mase.

Delavstvo velikih industrijskih del Evrope stoji danes pred odločilnimi zmagami in triumfira nad padajočim kapitalizmom—zakaj? Ker je znanlo rabiti svoje najboljše orožje, vsa sredstva, ki so mu nudila izobrazbo, ki so mu omogočala spoznati pomen in veljavno razrednega boja. Anglesko delavstvo bo zdrobilo temeljno moč kapitalizma pri prihodnjih volitvah meseca maja, dansko delavstvo je baš nedavno izvojeno veliko zmago, nemško delavstvo igra že danes veliko ulogo v državni politiki in predstavlja silo, ki bo postala v doglednem času odločujoča.

Tako se dviga moč delavstva v evropskih industrijskih državah, medtem ko v Ameriki v tem oziru celo nazadujemo. Kje je vzrok? V brezbrinosti delavstva, predvsem v brezbrinosti napram resnično delavskemu časopisu.

V tem oziru grešimo Sloveni, ravnito kakor domačini. S svojim trdo prisluženim denarjem podpiramo že leta časopise, ki služijo interesom vladajočega razreda, dasiravno izhajajo pod firmo delavškega časopisa. Vzdržujemo časopise, ki so delavstvu odki na nasprotni, ker izhajajo pod firmo klerikalizma, pa tudi taki, kateri skušajo prikrivati svoje pravo lice pod kranko nestrankarstva.

Kaj je takozvano nestrankarstvo tega časopisa? Enočastno kranka, s pomočjo katere se hoče, oziroma skuša služiti bogu in belcebubu obenem. Nekateri izmed teh časopisov nam prepevajo stare izrabljene pesmi slovenskih liberalcev, ki so reševali narod v kavarnah in pri polnih čašah. Nekateri igrajo uloge starih tercijalk in služijo osebni častilakomnosti raznih praznoglavih ljudi, ki imajo slučajno polne mošnje, in bedasti klepetavosti raznih idiotov. Ako bi bilo delavstvo v večini zavedno, ako bi znalo misliti, bi takia lažnjiva trobila, ki se zmerjajo za časopise, bila nemogoča med nami.

Te dni smo prejeli prvo številko Proletarca v novi obliki. Mnogi so se sedaj izgovarjali, da jim oblika tega časopisa ne ugaia—v prejšnjemu Proletarcu niso videli "cagent"—in temu je sedaj odpomagano. Naloga vseh razredzavednih slovenskih delavcev sedaj je, da se loti v vsemi močni dela za razširjenje našega lista, poleg Prosvete edinega resničnega delavskega časopisa med ameriškimi Slovenci.

Predvsem je naloga vseh naseljencev, da se podaja na delo. Sedaj ne sme biti več raznih izgovorov, ne več odlašanja; povsod, pri vsaki priliki, vsak dan, neprstano se mora voditi to delo in to v vsemi močni in vso odločnostjo.

Pri tej priliki je potrebno tudi omeniti našo majsko shavnost oziroma veliko skupno prireditve socialističnega kluba in Slovenskega zbornika "Naprej", ki se bo vrnila v nedeljo 28. aprila v S. S. Turn dvoran. Predvsem želimo opozoriti naše občinstvo na veliko Cankarjevo dramo "Kralj na Betajnovi". Lansko leto je "Naprej" vprizoril Cankarjev "Hlapce" in to v velikanskih uspehom. Govorilo se je takrat v naselbini med raznimi ljubitelji dramatike, "da Cankar ne bo ugajal". Dotične osebe so podcenjevale povprečno duševno kakovost našega občinstva. Sedaj pač ni več vprašanja glede prijubljenosti Cankarjevih del, toda naše občinstvo je treba podučiti in mu pojasnit, da je igra "Kralj na Betajnovi" nekaj izrednega, nekaj, kar sega naravnost v dušo človeka. Nemogoče je opisati vso nepopisno lepoto, ki jo je vceplil naš veliki pisatelj temu svojemu delu. Kdor hoče zapopasti vso divnost te drame, jo mora sam videti. Kasneje bomo skušali igro natancje opisati.

Da bo program nudil mnogo duševnega užitka, o tem pač ni dvoma, ker "Naprej" je pridno na delu že dolge mesece, da bo v položaju nuditi to pot nekaj posebnega. Posebnost popoldanskega programa bo predstavljalo dejanje iz svestno znanje oper Trubador. Glavni ulogi pojeta "Naprej" tenorist Tom Petek in sopraničinja Mrs. Samonik. Vmes po mešan zbor. Drugo osebnost bosta tvorili dve pesmi—zbirka narodnih popevk; prvo po moški, drugo mešan zbor Napreja. Poleg tega bodo na sporedne še razne druge zanimive točke.

Občinstvo že sedaj opozarjam, da si nabavi vstopnice, ka-

tere se dobijo pri članih "Napreja" in pri tajnikih društva "Sloga", to je pri Lenkotu in Perkotu.

Clan klubu št. 37 J. S. Z.

ALI DOBI JOHNSTOWN FARO?

Conemaugh, Pa. — Iz tega kraja je bilo v Proletarju svoječasno poročilo o poizkusih ustanoviti slovensko faro—toda uspeha nobenkrat ni bilo. Morda bo več sreče sedaj. Ze kajih 7 mesecev se mudis to s mijo v Johnstownu slovenski franciškan, ki ga je poslal Lemont, da reši duše Slovencem tega okrožja. Kar se tiče duš, bi že šlo, težave pa so v finančnah. G. franciškan hodi od hiše do hiše, apelira in moleduje, da se naj upišejo v faro in da naj podpišejo posojilo, ki ga bo treba za cerkev. Na svoji strani ima nekaj lajikov, njim na čelu M. Rovanšek, in pa več tistih ljudi, ki so veseli Volsteadevga "šuhaškega" sistema. Je med njimi celo nekaj takih, ki res potrebujejo zegna in izpovedi, pa je še dvomljivo, če jih ne bo sv. Peter po smrti, postal za par solet v vice.

Vzlic tem zaveznikom pa rezultat kolekte ni nič kaj zadovoljiv. Ljudje so povečini sramočni in ne morejo odštetiti dvajsetakov, ob enim so brzbrizični za cerkev skor ravno toliko kakor za socialistično gibanje. Oboje jim je "ena figura". Ali če bo franciškan le vztrajal, jih bo mnoge pridobil veliko preje in tudi lagile, kot pa bi jih mogel kak dober socialističen agitator za klub JSZ.

Na Šubljevem koncertu v Conemaugh so se sešli skupaj ljudje raznih nazorov, in prišel je tudi naš "gospod". Marsikdo ga je videl tukaj prvič. Je majhne postave, star okrog 55 let, in se piše Miklavčič. Usedel se je bil k mizi, kjer se deli večinoma člani socialističnega kluba in se počasi podal z njimi v živahen pogovor. Nekdo mu je dejal, da se trudi za stvar, ki ne donaša koristi, in če se mu posreči izpeljati jo, tedaj bodo njegov stanovski tovariši v Lemontu kmalu poslali drugega, ki se bo vlegel na posteljo, katero bi on pripravil, kajti novi župnik je že "izbran" in to od kar je novo mamoč bral. Pogovor pri tistem omizju se je nato sukal okrog gospodarskih zadev — kajti gre se za nakup nekega posetiva v imenu fare in drugih kupčic. Nadalje mu je nekdo dejal, da si ni izbral pri svojem poslu najbolj idealno družbo. Ker omizje ni bilo polnoma suho, je bilo razpoloženje dobro in tudi reverend je bil židane volje. Nekateri njevi sošišenjeniki so se zanj zelo bali, toda se mu ni nič hudega pripetilo. Mož je bil videti celo prav dobre volje zato, ker je bil v družbi razumnih ljudi, s katerimi se je lahko o vsem razgovarjal. Ob tej priliki mu je eden predlagal, da naj bi se vrnila debata o predmetu, "Ali je res potrebna slovenska fara v Johnstownu?" in vsi so mu dali jamstvo, da bo imel na shodu popolno svobočno in da bodo poskrbeli tudi da bo shod miren. Reverend je predlog sprejal, in eden prisotnih mu je obljubil, da pride na dan debate ponj z avtom. Debata bi se imela vršiti v dvorani soc. kluba na Franklinu tretjo nedeljo v februarju ob 2. popoldne. Debatali bi z njim Andrew Vidrich. Ce je Vidrich mislil, da bo gospod držal besedo, ne vem, a meni se je zdelo že tedaj, da ga ne bo bližu. Dotičnik je res šel ponj z avtom, a ga ni bilo doma.

Iz tega okrožja pride na konvencijo SNPJ. šest delegatov in

ne ozira na komunistične leta, ki agitirajo zanj, rekoč, da se on s takto komunističnimi vodji ne strinja, da bi hoče, da bi kar z vrh hiš klicali revolucionijo itd. To je "edino prave" seveda zelo razčačilo ter so začeli agitirati proti njemu. Pri primarnih volitvah so propadli Foley, Bloomberg, Pearson in Seigler, nominacijo pa sta dobila Thompson (F.-L.) za župana in Gustafson (član trgovske komore) za komisarja. Bloomberg se je takoj po teh volitvah proglašil za "stickera" kandidata. Končne volitve so se vrstile 2. aprila. F.-L. županska kandidata Laborita O. E.

Thompsona je porazil prejšnji župan z 18,000 proti 9,000 glasovom, za komisarja pa sta bila izvoljena Gustafson in Williams. Zadnji je bil "independent". Bloomberg je dobil sedaj še manj glasov nego prvič. Tako se je delavstvo v Duluthu zopet blamiralo ter je za poraz "bogatejše", in to po radi neumne otročje taktike tistih, ki se smatrajo za edino prave reševalce proletarijata.

Duluth rabi politično organizacijo, ki bo zmožna nominirati v mestne urade take kandidate, da jih bo delavstvo tudi volilo, ne da bi gledal, kake narodnosti in kake vere so.

Gustafson je bil sicer nominiran kot delavski kandidat, ali koliko je delavski, bo imel priliko pokazati kmalu kandidata O. E. Thompsona (F.-L.) in za komisarje pa Otto Persona (socialist) in Sam Bloomberga (komunist). Poleg teh je komunistično vodja Tom Foley kandidiral za župana kot komunist.

Med kampanjo za primarne volitve so se vrstile "čudne" reči. Komunist Bloomberg, ki je bil nominiran od F.-L. kluba, je bil potem oglašan v kampanjski literaturi komunistov z gesлом: "Workers vote Communist: Tom Foley for Mayor and Sam Bloomberg for Commissioner". Nekaj dni pred primarnimi volitvami je pa Bloomberg zavrgel komunistično diktaturo in je v dnevnih izjavil, da naj se delavstvo

John Kobi.

"Proletarec" je razširjen med najrazumenjšimi čitalniki slovenskega tiska v Ameriki. Citajte ga tudi vi.

NAŠA PRVOMAJSKA ŠTEVILKA

Ker je "Proletarec" spremenil obliko, izide letos prvomajska številka v novi formi, da se slovenske in druge jugoslovanske delavce po naselbih z njo čim bolj seznam.

Upravni odbor smatra, da je za nas sedaj najvažnejše, da koncentriramo agitacijo za razširjenje "Proletarca" v obliki kakršno ima sedaj. Prvomajska številka — četudi letos ne izide kot revija — bo zelo povečana, bo tiskana na boljšem papirju, bo ilustrirana ter bo vsebovala prispevke raznih sotrudnikov kakor naše prvomajske izdaje dosedaj.

Cene so letos ZNIŽANE, in sicer velja posamezen iztis le 10c, kar je 15c manj kakor prejšnja leta. Vzrok temu znižanju je, ker hočemo, da izide prvomajska številka Proletarca v obliki časopisa ne manj kot v deset tisoč izvodih.

Poskrbite za naročila. Če ne morete več, tedaj naročite vsaj kakih 5 izvodov, ako jih naročate kot posameznik.

Cene so:

Posamezen iztis .. \$.10	100 iztisov .. 8.00
10 iztisov .. .95	250 iztisov .. 20.00
25 iztisov .. 2.25	500 iztisov .. 38.00
50 iztisov .. 4.50	1000 iztisov .. 70.00

Sodružni, obljudili ste, da boste delali za razširjenje "Proletarca" z vso močjo, ko hitro izpremeni obliko. Tu je ena prilika. Mnogo ljudi ne ve, kakšen je "Proletarec", kako je urejevan. Naročite jim prvomajsko številko, ki jim bo sigurno ugajala, in marsikdo bo postal naročnik. Poskrbite za naročila v klubih in družtvih. Sporočite upravnemu čimprej, koliko izvodov želite. Če morete dobiti kaj oglasov, jih pošljite. Ako želite v tem podatke, pišite upravnemu.

To mi ne gre v glavo:

Ako se res vsi tako trudimo za interes SNPJ., kakor vsekrjen zatrjujemo sedaj pred konvencijo, kako to, da ne napreduje hitreje? Saj vendar večina društev stoji v člansku! Prirastek daje največ mladina. Kako to, da nekateri tako vneti pridigajo bratstvo na način, da naj SNPJ. svoje tri milijone čimprej raztrosi! Za \$90 bolniškega asesmenta hočejo nekateri dva tisoč dolarjev bolniške podpore, in če je ne dobe, pa vpijejo, da ni bratstva!

TU-IN-TAM.

Collinwood, O. — Prošlo nedeljo sta proslavila 25-letnico SNPJ. društvo "V Boj" št. 53 ter "Strugglers" št. 614.

Govorili so Matt Petrovich in J. Lokar ml., člana teh društva, ter Filip Godina iz Chicago. Spored je nadalje uključeval eno deklamacijo o SNPJ. (spesnil I. Molek), Marseljezo (igrala godba) in večje število muzikalnih in pevskih točk-torej zelo lep program. Po sporedu se je vršila plesna zabava. V nedeljo 28. aprila pa ima slavnost federacija društva SNPJ.

Ako se sreča s človekom, in ti bo pravil, kako ljubi svoj narod ter svojo domovino, ob nem pa ti bo rekel, da sovraži zavedne delavce, tak človek ne govori resnico, kajti če ljubi domovino in narod, mora vedeti, kaj je narod. Ako bo dejal —zaupam svoji domovini—ali bojazen imam pred delavstvom, tak človek je bedak. Ni je države brez delavstva. In hliniti se državi ter nasprotovati delavstvu, se pravi ropati delavce njihovih pravic.—Tako je razvijal svoje misli o delavstvu' Abraham Lincoln.

Na delavske mase se v vladnih krogih vedno rado pozabljajo. Kadar apelirajo delavci za pomoč in pravico, se jim malo kdaj odgovarja. Ko pa govore bogatini in vprašajo za nadaljnje koncesije, jimi ni treba preveč vpti, kajti gospodje državniki in drugi politični funkcionarji imajo zanje zelo tenka ušesa.

Če imamo resen namen kaj doseči, se moramo organizirati politično. Kapitalisti imajo močno stranko dveh imen, toda bila bi močna, ako bi se delavstvo, ki glasuje za republikansko in demokratsko, organizalo v socialistični.

Dasi razredno zavedno delavstvo v tej deželi ni še močno, je potom velike socialistične propagande v unijah in v splošni javnosti tekom prošlih par desetletij pripravilo že precej dober teren za socialno zakonodajo. Prisili so kapitalistični stranki, da sta pristali v odškodninske zakone, ki se morajo seveda še veliko izboljšati, toda so začetek, ki je tudi v tem slučaju tak kakor vsak začetek. Dobili smo v zakonodaji in v kongres predloge, ki prepovedujejo otroško delo v industriji, ki določajo maksimalen delavnik za ženske, in začele so se pojavljati tudi predloge za starostno zavarovanje. Delavnik je skrajšan, dobili smo razne zdravstvene biroje, komisarije, katerih nalog je preiskovati higienične ter varnostne naprave v tovarnah in majnah. Vse to je sad socialistične propagande treh desetletij. Kapitalistični politiki so zelo praktični. Kadar vidijo, da ni izhoda, tedaj sami vzamejo eno ali drugo takih socialističnih zahtev iz minimalnega programa socialistične stranke, potem zakon kolikor mogoče omilijo, da ne napravi kapitalistom občutne škode, nato pa paradirajo, kako so za delovno ljudstvo. Na tak način odvrčajo ljudsko pozornost od socialistov in jo obračajo nase.

Sunday School (nedeljska šola) bi človek misli, da je verska ustanova, da so to šole kake protestantovske cerkve. Dobro, to so. Ampak ime izhaja iz časov, ko so morali otroci čez teden garati v tovarnah, v nedeljo pa so se učili čitanja, pisanja in seveda veronauka. Otroci obiskujejo sedaj šole do 16. leta in da jim je izobrazba dostopna v toliki meri, je največ zasluga organiziranega delavstva. Včasi so jo imeli v zakupu samo gospodarski sloji. Delavce in tlačan sta imela edino dolžnost, garati in vojskovati se za gospodarja.—F. Barbić.

Ali se kedaj vprašate, če izvršujete svojo dolžnost napram svojemu glasilu?

IZ UPRAVNIŠTVA

Kolikor smo dobili sporočilo dosedaj, so naročniki s povečanjem lista ter z njegovo obliko prav zadovoljni, dasi mnogi naglašajo, da jim je bila revija zelo priljubljena. Ampak sedaj je sklep izvršen, in treba je začeti izvajati obljubo—ki je, več agitacije za razširjenje "Proletarca".

Ali ste dobili Proletarca na ogled? Nekateri klubi so ga namreč naročili več izvodov za agitacijo, milwaukeeški npr. 50 izvodov tedensko. Nekaterim zastopnikom ga bomo v ta namen pošljali še nekaj tednov. Ce ste vi eden onih, ki ste list prejeli, in še niste naročnik, upamo, da postanete v kratkem.

Če kake številke ne prejmete, ali če je naslov napačen, sporočite nam z dopisnicu, da vam izgubljene iztise nadomestimo z drugimi, ali da napako v naslovu popravimo.

Večja naročila majske številke smo prejeli dosedaj: Klub št. 1, Chicago, 500 izvodov; št. 27, Cleveland, 500; št. 114, Detroit, 250; št. 224, Chicago, 25. Čitajte sporočila o majske številki na drugem mestu.

Chicago, III.—Od treh pečalarjih z Robey strita. Proletarci v novi obliki se nam tako dopade, da ga smatramo vrednim vse podpore. V ta namen mu položimo mali dar na oltar socialistične vzgoje. —Klub treh mušketirjev.

To je prvi odizv te vrste na "obliko". Poslali so tri doljarje.

Naročite prvomajsko številko svojcem v stari kraj. Stane 15c. iztis. Pošljite nam vsoto in naslov. Naročniki nam bodo zelo ustregli, če nam pošljemo v izenačenje razlike, ki je v ceni med regularno in prvomajsko številko, katero istotako dobe vsi naročniki, kak mal prispevki, ki je lahko v znamkah. In ne pozabite naročiti vsaj par izvodov, da jih razdaje med znance.

OHJSKA KONFERENCA J. S. Z. BO V NEDELJO 26. MAJA V BARBERTONU.

Cleveland, O. — Prihodnje zborovanje ohjske konference JSZ. bo v nedeljo 26. maja v Barbertonu. Klubi, podpora društva in vse druge organizacije, pripadajoče Izobraževalni akciji JSZ. naj poskrbe, da bodo zastopane na tem zborovanju. Vse, ki morda ne dobe drugega vabila, opozarjam na to notico, ki naj so smatralo za uradno obvestilo ter izvolijo zastopnike.

Dnevni red bo važen, in med drugimi bo vsekakor važna točka o "Proletarcu", sedaj ne več radi njegove oblike, pač pa o agitaciji, kajti oblika je spremenjena in sedaj je treba akcije, da ga razširimo.

Jos. Franceskin, tajnik konference.

NAŠA MAJSKA ŠTEVILKA.

Sodružni in somišljeniki, želite se z naročili, kajti majska številka Proletarca bo ona, ki izide 25. aprila. Obvestite nas, koliko izvodov želite, kakor hitro mogoče.

Ker dobe povečano prvomajsko številko tudi vsi naročniki, se obračamo nanje, kakor prejšnja leta, da nam bi storže za to izdajo pomagali pokriti s svojimi prostovoljnimi doneski.

Oglese pošljite čimprej.

Klubi ali kulturna društva, ki žele imeti v prvomajski številki svoje slike, naj jih pošljete te dni.

Vzrok, da smo s pripravami za prvomajsko številko zakaneli, je ta, da smo morali čakati na izid glasovanja v klubih o spremembah oblike, ki je trajalo skoro do konca marca.

Sedaj se moramo seveda žuriti, in na zastopnike ter somišljenike se zanašamo, da bodo to našo težko razumeli ter se tudi oni požurili z naročili, oglasi in prispevki.

CARINSKA OBZIDJA SO LJUDSKIM INTERESOM SKODLJIVA.

(Nadaljevanje s 1. strani, 2. kolona). Rajo ker je ameriška vlada zaprla izvoz njihovega mesa. Na Kubi se hudejejo, ker se Amerika pripravlja, da zviša carine vedno povdarda, da deluje s tem za protekcijo "visokih" plač delavcem. To je prevara, in čimprej je delavstvo spozna, toliko bolje.

AGITATORJI NA DELU

Naročni na "Proletarca" so poslali: Anton Jankovich, Cleveland, O.... 25 Jacob Rožic, Milwaukee, Wis.... 11 Anton Zornik, Hermine, Pa.... 4 Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.... 3 Tony Stražišar, Windber, Pa.... 3 Joseph Zorko, West Newton, Pa.... 2 Tony Zupančič, Point Marion, Pa.... 2 Fr. Zagor, Terre Haute, Ind.... 1 John Mauri, Neffs, O.... 2 John Kunstelj, Arcadia, Kans.... 2 Jake Rupnick Sheboygan, Wis.... 2 Louis Britz, Lawrence, Pa.... 2 Adolf Krašic, Collinwood, O.... 1 Anton Jeram, Burgettstown, Pa.... 1 Frances Zakovšek, N. Chicago, Ill.... 1 Frank Zaitz, Chicago, Ill.... 1 Frank Boltezar, Pueblo, Colo.... 1

LISTU V PODPORO

VI. Izraz.

Cleveland, O. Frank Barbič, \$1.20; po \$1.00: Jos. Kunčič, Anton Jankovich in Anton Mravica, skupaj \$4.20.

Bridgeport, O.: Joseph Snay, 42c. Sheboygan, Wis.: Jake Rupnick, \$4.25, J. Pestotnik, 25c, skupaj \$4.25.

Torre Hause, Ind.: Frank Zagor, \$1.25.

Edison, Kans.: Chas. Vorina, \$1.00. Chicago, Ill.: Po \$1.00; John Kayer, John R. Sprohar, Joseph Golob in Joseph Gerbaj; Frank Bozich, 50c.; Martin Knific, 25c, skupaj \$4.75.

Waukegan, Ill.: Anna Mahnich, 40c. Skupaj v tem izkazu \$16.52, prejšnji izkaz \$90.35, skupaj \$106.87.

KONCERTNA PRIREDBA DETROITSKE "SVOBODE".

Detroit, Mich. — Soc. pevski zbor "Svoboda" vprizori v nedeljo 14. aprila ob 3. popoldne v Hrvatskem domu operete "Rožmarin". Sodelujeta tudi pevski zbor "Bled" in "Ljubljanski Vrh". Vstopnina za pridelkom, zato postaja bolj in bolj nezaupna in išče izhod v slučaju, da se pojavi kriza.

Zedinjene države so danes v mednarodni trgovini kolos, ki nima in ni imel še nikoli primere. Ameriški notranji trg je velikanski. Producija se vrsi na debelo. Izdelki se prodajajo ameriškim konsumentom za sto odstotkov in tudi več države, kot pa stane njihova produkcija. To omogoča carina, ki zabranjuje uspešno konkurenco izdelkov iz drugih držav. Ogromni profit, ki ga delajo jeklarski, mesarski, živilski in drugi truti na ameriškem trgu, omogoča, da pošljajo lahko v inozemstvo isto blago po zelo znižani ceni. Profit, ki ga jih dajo ameriški konsumenti, pokrije ne le vse njihove proizvajalne stroške, pač pa jim omogoča še visoke dividende. Blago, ki ga izvajajo, jih torej praktično ne stane ničesar, razen stroškov za prevoz in carino. To velja ne samo za živila in industrijske izdelke, pač pa še za marščaj drugega, npr. posebno za filme. Vsak ameriški film se najprvo desetero in stotero izplača v tej deželi. Kar dobe zanje v Evropi, je stodostotni dobitek.

Velikanska ameriška konkurenca v tujih deželah ni izboljšala živilskega položaja ameriških delavcev, poslabšala pa ga je delavcem v Evropi, kajti evropski karteli se skušajo obdržati na površju pod bremenom konkurenčne, katične trgovine, neurejenih kreditov ter visokih davkov na račun delavcevga znoja. Carine so v prošlosti lahko imeli kak logičen pomen, ki pa sedaj bolj in bolj izginja. Čemu jih je treba? Na ljubo "protektiranja domače industrije"? Dandanes jo je s carinami nemogoče digniti. Ce nima pogojev za razvoj, jo colnine ne bodo rešile. V dobi radija, aeroplana, zrakoplovov, brzolavkov in parnikov ter drugih tehničnih čudes ni uspešen carinski zid nič več mogoč. Je ogromna, moderna, efektivna organizacija in diplomacija ter admini-

stracija dežele je pod njenom kontrolo. Kapitalizem Zedinjene držav v svoji gonji za večje carine vedno povdarda, da deluje s tem za protekcijo "visokih" plač delavcem. To je prevara, in čimprej je delavstvo spozna, toliko bolje.

"Bledi mesec (Vilhar), v 8. zapoje moški zbor "Lire" "Mornarsko", v 9. pa bo mešan zbor izvajal odlomke iz opere "Gorenjski slavček". Zborovodja "Lire" je G. Chrzanovski.—A. Baša.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje klubu št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodruži, prihajajo redno na seje in pridobivajo novih članov, da bo mogoč napraviti čim več na polju socijalistične vzgoje in v borbi za naša prava.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij.

April. MILWAUKEE, WIS.—Klub št. 37 priredi s sodelovanjem soc. pevskoga zboru "Naprej" prvomajsko proslavo v nedeljo 28. aprila v S. S. Turn Hall. Popoldne govor in koncert, zvečer predstava "Kralj na Betajnovi".

Pittsburgh, PA. — Konferenca JSZ. v nedeljo 28. aprila v dvoranu SNPJ. pod avpicijo "Save". Poječi celovanski pevci Belle, Eppich in Plut.

May. CHICAGO, ILL.—Koncert v nedeljo 28. aprila v dvoranu SNPJ. pod avpicijo "Save". Poječi celovanski pevci Belle, Eppich in Plut.

CHICAGO, ILL.—Prvomajsko slavnost klubu št. 1 v sredo 1. maja v dvorani SNPJ.

Waukegan, Ill.—Na priredbi klubu št. 45 JSZ. bo dne 5. maja v prizorjeni drama "Kamnolom". To bo ob enem majska slavnost.

Barberton, O.—Konferenca JSZ. v nedeljo 26. maja v dvorani dušstva "Domovina". Junij.

CHICAGO, ILL.—Piknik socialistične stranke v Cook County v nedeljo 9. junija, Riverview Park, North Western Ave. blizu Belmont Ave.

Bridgeport, O.—Konferenca JSZ. za vzhodni Ohio in West Virginia v nedeljo 23. junija ob 9:30 popoldne v Slovenski dvorani, Boydville.

July. GIRARD, O.—Piknik kluba št. 222 JSZ. v nedeljo 21. julija.

Franklin - Conemaugh, PA.—V soboto 4. maja priredi klub št. 5 majska slavnost v Slovenski dvorani, izobraževalnem domu na Franklinu.

September. WAUKEGAN, ILL.—Konferenca JSZ. za Wisconsin-Illinois enkrat meseca septembra.

October. CHICAGO, ILL.—V nedeljo 27. oktobra dramski predstava kluba št. 1 JSZ.

November. CHICAGO, ILL.—V nedeljo 30. novembra predstava s petjem, ki jo vprizori pevski zbor "Save".

December. CHICAGO, ILL.—Klub št. 1 priredi običajno Silvestrov zaboravo v torek 31. decembra v dvorani SNPJ.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoči datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

"PROLETAREC"

NAJ POSTANE NAJBOLJ RAZŠIRJEN JUGOSLOVANSKI LIST

DELAVEC RABI SVOJ TISK, da ga branii, da ga uči in da mu predčuje točen pregled ter sliko položaja. Tak list za delavce je "Proletar". Sedanji sistem je delavstvu sovražen, kar priča ne le izkorisčanje pri delu, ampak tudi oblast. Ta postane delavcu naklonjena šele tedaj, kadar bo na OBLAST.

V tej smeri ga vodi socialistični tisk.

"Proletar" bo v bodoče lagje in v večji meri vršil svoje funkcije kakor doslej, in da bo čim efektivnejši, potrebuje vašega sodelovanja, kajti potrebno ga je razširiti.

"Proletar" izhaja sedaj povečen za 13 strani prejšnjega formata, kar znači

676 STRANI POVEČANJA NA LETO, AKO GA OHRANIMO V TEM OBSEGU.

676

PROLETAREC

List za interes delavskega ljudstva

Izhaja vsak četrtek

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Ju. slovenske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado, za celo leto 3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00—Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznej do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.

Established 1906

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:
PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864

546

Kdo tvori slovenske podporne organizacije

Nekdo odgovarja: Slovenci, ne pa socialisti, katoličani in komunisti. Tako tolmačenje nič ne pomeni, kakor ne bi nič pomenilo, če bi rečli: Ameriko sestavljajo Amerikanci, ne pa katoličani, protestantje, belci in črnci, indijanci, republikanci, demokratje in kukluxklanci.

Kapitalist, ki te izkorišča, je lahko tvoj ožji rojak, lahko je v isti podporni organizaci, toda po duhu ni tvoj brat, pač pa tvoj izkoriščevalec.

Katoličan je katoličan povsod, tudi v slovenski podporni organizaciji, socialist se posvud zaveda, da je delavec in da je interes delavcev vseh narodnosti enak, in kukluxklancovec bo povsod domneval, da so vsi drugi, razen nordov, inferiorni in jih je treba vsled tega še bolj tlačiti v inferiornost. "Bodi Slovenc", pravijo eni, "nič drugega". "Ljubi svoj stan," uče drugi. "Bodi zvest svoji novi domovini," kličajo amerikanizatorji.

Mi pravimo: Uči se in bodi človek! Če boš to, te ne bo sram jezika svoje matere, ne boš izdajalec svojega stanu, in ne boš sovražil drugih narodov, ali jih podcenjeval, kakor uči ozkogrudni šovinism.

Gospodarstvo v letu 1928

Po "Arbeiterzeitung-i" za naš list napisal X. K. (Ljubljana).

Kakor je leto 1927. prineslo zadnjo izpolnitve kapitalistične stabilizacije po vojni, tako je preteklo leto pokazalo, da ta stabilizacija ni bila zgrajena na labilnem temelju, kakor so to mnogi mislili. Vobče svetovno gospodarsko ravnotežje ni prezivljalo kakih znatnih motenj. Znaki nastopajoče krize v Zdrženih državah ali v Nemčiji, znaki, ki so bili pred letom še prav razločni, so varali: leta 1928. je bilo leto svetovnogospodarskega ravnotežja.

Mednarodno vzeto so lani največ skrbib vzbujajo spremembe na denarnih trgih. Medtem ko so Zdržene države zadnja leta vodile izključno politiko nizkega obrestovanja, je od leta 1928. planil iz Zdrženih držav val podražitvena denarja preko celega sveta. V razmeroma kratki dobi je bila oficijelna obrestna mera v New Yorku povišana od 3½ na 5 procentov.

Sprememba denarne politike Zdrženih držav in poizkus, s pomočjo večjih obresti zadržati denar doma, je povzročilo gotovo tudi spremembo gibanja zlata. Za leta po vojni je značilno, da so Zdržene države vlekle k sebi zlato z vsega sveta. Sredi 1927. se je pričelo to gibanje zlata spremembiti: pričelo je pošiljati zlato iz Zdrženih držav. Oficijelna ameriška obrestna politika je zahtevala to gibanje zelo močno. Ta veliki odtok iz Zdrženih držav je imel za posledico, da je njihov delež na imetju zlata v svetu padel od 42 na 37 procentov. Od avgusta, 1928.—pod vplivom podražitvene denarja—je ta odtok prenehal.

Brezposelnost.

Dasi ni bilo v nobeni deželi opaziti akutne krize, je bil položaj na mednarodnem delovnem trgu tokom celega leta slab, neugoden. Evropske države—z malo izjemo nekaterih držav, tako Francije, kjer malone ni brezposelnosti—in brezdvomno tudi Zedinjene države stope kljub vse letu rastoti konjunkturi v znamenju brezposelnosti racionalizacije. K temu pride še brezposelnost v posameznih panogah gospodarstva, ki je postala kronična: predvsem silna brezposelnost v angleškem rudarstvu, ki je zvezano z groznim obubožanjem angleških delavskih množic.

Industrija.

Ce odštejemo Anglijo, kjer je premogar-

stvo oslabljeno, je produkcija premoga v malone večini državah na povprečno visokem stanju. V Angliji je v zadnjih mesecih po mimožnemu lahku pobiljanju premogovne storitve spet nastopilo znatno poslabšanje. V Franciji se je vse leto produkcija premoga držala na precejšnji višini, dasi je prodaja v zadnjem času malo popustila. V Nemčiji je bila premogovna produkcija deloma manjša od 1927. in se v zadnjih mesecih dvignila. Tudi na Češkoslovaškem in na Poljskem se je produkcija premoga držala na dosedanji višini, na Poljskem je bila celo večja od leta 1927.

Tudi železna in jeklarska industrija se je v l. 1928. ugodno razvijala. V Zedinjenih državah stoji ta industrija v znamenju visoke konjunkture. V Veliki Britaniji je industrija jekla in železa padla: produkcija železa je bila v prvi tretjini leta za celih 18% manjša kakor 1927. leta.

Tekstilna industrija je imela slabe čase v Zdrženih državah, v Nemčiji in Franciji. Tudi drugi izgotovljeni predmeti so imeli slabo prodajo.

Svetovna žetev.

Pojedelstvo je imelo po raznih krizah, katerim je bilo pojedelstvo izpostavljeno zadnja leta (v Zdrženih državah in Nemčiji v glavnem), sorazmerno ugodno leto. K temu je pripomogla v glavnem izvanredno dobra svetovna žetev pšenice. Pšenica, ječmenova in koruzna žetev je bila večja od izredno dobre žetve leta 1927. in tudi bogatejša kot povprečna žetev v letih 1924 do 1926. V Evropi sta bili pšenica in ječmenova žetev, v Severni Ameriki so bile pšenica, ječmenova in koruzna žetev mnogo večje od povprečne žetve leta 1927. Pod pritiskom ugodne žetve so cene pšenice in rži precej padle; manj se je pocenila koruza, ker žetev koruze ni tako uspela kakor ostalo žetje.

Cene.

Svetovni nivo cen ni bil izpostavljen bogve kakim viharnim spremembam. Veleretrovske cene so poleti v večini državah popustile, a so se potem spet dvignite. Cene industrijskih surovin so malo narastle; cene železa, bakra, svinca so deloma narastle, zelo pa so se dvigne cene cina in kavčuka.

Na čelu gospodarskega razvoja korakajo Zdržene države ameriške. Izredne konjunkture se veseli vse leto 1928. Francija, Nemčija, Italija in Velika Britanija imajo slabšo konjunkturo, a izmed teh treh držav ima še najboljšo konjunkturo Nemčija.

ZDRUŽENE DRŽAVE so doživele leta 1927. mimobežno nazadovanje. Prenatrpanost trga z avtomobili in drugi znaki neke gospodarske utrujenosti nam dajejo koncem leta povod za vprašanje, ali ne pešajo že s svojo konjunkturo Zdržene države. Leta 1928. se severno ameriško gospodarstvo ni le pozdravilo od tega nazadovanja, marveč doseglo nov rekord. Indeks industrijske zaposlitve kaže višino, kakoršne zadnja leta ni imelo. Zboljšanje je sledilo iz ponovnega ozivljenja avtomobilske in elektro-industrije, ki ima za posledico jačjo zaposlitev v železni jeklarski industriji. Skoro vse industrijske panoge so deležne nove velike konjunkture, le tekstilna, usnjena in papirna industrija ter premogokopstvo nič prizadeto od tega.

FRANCIJA.—Krizi, ki jo je prezivljala Francija takoj po stabilizaciji franka, je bila v primeru z ostalimi stabilizacijskimi krizami zelo neznačilna. Zato so jo tudi naglo preboleli; leto 1928. je bilo v znamenju rastote zaposlitve francoskega gospodarstva. Veliko stanje produkcije izza inflacijske dobe je spet doseženo, deloma celo prekoračeno. Zlasti železna industrija ima močno konjunkturo v svoji državi. Na delovnem trgu je močno povpraševanje po delovnih močeh; inozemski delavci, ki so nekaj časa po stabilizaciji le težko našli posla ali pa so se moralni celo vrnilti v svojo domovino, prihajajo spet v večjem številu v Francijo.

NEMČIJA spada k deželam, katerih neugodna konjunktura je bila začetkom leta povod raznovrstnih bojaznih. Po par mesecih, v katerih se je gospodarstvo razvijalo v drvečem tempu, je začela v jeseni nagloma rasti brezposelnost, kar je pričelo, da se je gospodarski položaj poslabšal, vendar radi tega ne moremo govoriti o kaki gospodarski krizi.

ITALIJA.—Gospodarstvo fašistične Italije je po porastu in stabilizaciji lire obiskala dolga in težka depresija. Le polegoma se je položaj v l. 1928. neznačilno zboljšal. Poleti je brezposelnost padla, a je v jeseni spet zelo narastla. Kljub poboljšanju položaja industrije je še vedno v neugodnem položaju; kemična industrija ima premalo posla, industrijske umetne slike se je moralna omejiti, avtomobilna industrija pa še ni dosegla niti stanja kakor ga je imela pred vojno.

VELIKA BRITANIJA.—Od vseh velekapitalističnih držav je gospodarski položaj najneugodnejši v Angliji. Leta 1928. je prineslo poslabšanje v premogovni, železni in jeklarski industriji in je gospodarski položaj Velike Britanije zelo neugoden, dasi je angleško gospodarstvo že prebolelo akutno krizo.

OSTALE DRŽAVE.—Češkoslovaška je imela skozi celo leto, dobro konjunkturo, Madžarska je precej slabša od leta 1927. in stoji gospodarstvo v znamenju depresije. V severnih evropskih državah gre gospodarstvo stalno k izboljšanju. Od izvenevropskih držav imajo malone vse dežele Amerike, pred vsemi Kanada, zelo dobro konjunkturo. V vzhodni Aziji pa se izboljšanje le počasi razvija.

KAENTNERING, KRAS DUNAJA IN PA LEPIH TER NELEPIH SPOMINOV

Iz Dunaja poročajo 3. aprila, da je avstrijski kancelar duhovnik Ignatz Seipel resigniral, ker je izgubil zaupanje celo v svoji lastni stranki. Njegova popularnost stalno pada od julija 1927, ko je bilo v okrožju Kaentnering, kjer so razne vlade in mestne palače, ubitih v izgredih od Seipelove policije blizu sto socialistov. Tedaj so prerokovali Seipelu sijajno bodočnost in padanje socialistične stranke. Dogodilo se je nasprotno.

POVEST O USODNI "LOTI"

Kozma Teleban.

Usodna pomota usode je došločila, da se je v mestu strojnih pušč, Caponejev in kalifornijskega vina zgradilo na usodni ulici poslopje največje, najnaprednejše in najbolj bratske podporne organizacije. Ampak to še ni pomota. Pomota je v tem—nesreča, ali kako bi dejal—da je tisto stavbišče obsegalo samo dve loti—bila pa je še ena poleg, skoraj prazna, ki je vabil—kupite me!

Velika napredna jednota je nekega zakajenega dne po svojin modrih možih sklenila, da za tisto loto povpraša, ampak tako pod roko, da ne bo lastnik nič slabega sumil in ne bo računal preveč. Namesto, da bi se to lepo in pametno izvršila, kakor bi se od modrih mož pričakovalo, je usoda došločila, da je najbolje, ako se jo kupi privatno in se jo potem ponudi veliki jednoti v nakup. In se je zgodilo tako. Lota je bila kupljena, in veliki jednoti—dali kupi ali ne kupi. Čakal je dolgo ter gubil svojo delovno silo. Ce bi bil to vedel—je dejal—bi začel že davno graditi. A se je zopet premisli in je začel zidati še dolgo potem, ko so slavni delegatje že pozabili na slavno zborovanje—kajti slava je jača minljiva stvar.

Lota pa je potem postala prava politična stranka. Radi te lot je delovali korupcijski, so bile najdeni napake, so se pozivali slavni bivši odborniki iz drugih držav, da pr

jo naglo, kakor hitro mogoče v glavnem urad na sosedni loti, da povedo, če kaj vedo. In so se kupili stroški—kajti maščevalnost lota je bila neizmerna.

Radi lot se je potem odkrito, da je prišel v to bogato deželo kri pijoč bankir iz bankrotirane, korumpirane monarhije, da odnese slavni, veliki na predni jednoti kolikor mogoče njenih naprednih tisočakov. In tedaj je lota hipoma zrasla, pretvorila se je še bolj v stranko, in na njem prostoru se je reševalo demokracijo, republiko, in pa tisočake, ki so jih znosile skupaj krvave srage naših utrujenih proletarjev.

Silno je bilo vpitje v Izrael—ozirama na tisti usodni lot.

In v tistih tragičnih dnevih sem slišal moža, modrega, starega in izkušenega, ki je dejal: "Tale tvoja greda je sedaj za senčena, da niti za solato ne bo, ker ji je velika napredna jednota posredovala veliko zatočenje na konvenciji v dualni naselbini kupili te lotne, kakor vam je določila stranka, ki jo je kupila ter ona,

ki je pri nakupu posredovala in poskrbel, da je prišel predlog pred vas? Gleite, preiskava je stala toliko, kot je ta košček gredje vreden, in bo, ki so ga tudi ljudje dvignili v svojem maščevanju, je povzročil veliki napredni jednoti neizmerno škodo.

Goveril je modro, toda na usodni loti se je tedaj že dvigalo novo poslopje, v katerem se mnogo sklepa o veliki napredni jednoti. In dobro se tukaj celo odborniki, ki še sedaj ne vedo, kje pravzaprav je njihov glavni urad . . .

Radi lot so se maščevalne obtožbe ter grožnje nadaljevale. Napisano je bilo maščevalno poročilo slavnemu bodočemu konvenciji, seveda čisto neprijetno, todaj komaj si se zazrli vanj—že si videl, vsepočez in po dolgem leži na njemu lota. In velika napredna jednota

je plačala stroške . . . Neizmerno je vpliv lotne.

"Maščevanje je sladko," je rekel neko modrijan. Čemu pa ste vtikal svoj nos v lot? Veliki progresivni blok človeka neznanega imena je dobil edino številce zaveznikov radi lotne . . . Kaj bi v veliko napredno jednoto, kaj bi se brigali za bodočnost, močemo, da kaznuje peza lotne vse tiste, ki so nepoklicani merili njen dolžino ter širino in vpraševali čemu in kako.

Maščevalnost se nikdar ne nista, posebno, če se gre radi lotne. Lotarji so hodili okrog odvetnikov, pošiljali so društvo okrožnice ter jih svarili: Pazite, pazite, pazite, nasproti lotne groze upropastiti blagajno velike napredne jednotne. Prišli so jim na pomoč zloglasni tipi iz nižin, veliki škrivanje, ki so pisali in pisali—o ti soški lotarjev prokleta lota! Sli so v sladki opojnosti maščevanja k odvetniku in mu sporočili: Mi smo stranka lotarjev in se borimo proti nasprotnemu lotarju.

Lota pa je potem postala pravljica stranka. Radi te lot je delovali korupcijski, so bile najdeni napake, so se pozivali slavni bivši odborniki iz drugih držav, da pr

jo naglo, kakor hitro mogoče v glavnem urad na sosedni loti, da povedo, če kaj vedo. In so se kupili stroški—kajti maščevalnost lota je bila neizmerna.

Radi lot se je potem odkrito, da je prišel v to bogato deželo kri pijoč bankir iz bankrotirane, korumpirirane monarhije, da odnese slavni, veliki na predni jednoti kolikor mogoče njenih naprednih tisočakov. In tedaj je lota hipoma zrasla, pretvorila se je še bolj v stranko, in na njem prostoru se je reševalo demokracijo, republiko, in pa tisočake, ki so jih znosile skupaj krvave srage naših utrujenih proletarjev.

Silno je bilo vpitje v Izrael—ozirama na tisti usodni lot.

DRAMA IN GLASBA

Belle, Plut in Eppich bo-
do imeli koncert v
Chicago

V nedeljo 28. aprila bo imelo
naše občinstvo v Chicagu prvič
priliko čuti znane clevelandanske
pevce, ki so gostovali že na
mnogih održih.

Bili so povabljeni v razne naselbine prvič—
in potem še drugič in tretjič—
dokaz, da so napravili najboljši
vtis ter svoj program tudi
mojstrosko izvajali.

Ti pevci-igralcji so L. Belle,
F. Plut in A. Eppich. Program,
ki ga bodo izvajali na koncertu
v nedeljo 28. aprila v dvorani
SNPJ. pod avspicijo zborna
"Sava", odnosno kluba št. 1, je

sleden:

- PROGRAM:
- 1.) Vasovalec, E. Adamič,
poje L. Belle.
- 2.) Blela luna, narodna,
poje L. Belle.
- 3.) Zviti Jaka, cestni pometač, ka-
baretna točka s petjem, izva-
jata A. Eppich in F. Plut.
- 4.) Spomin, I. Zorman,
poje L. Belle.
- 5.) For You Alone, Čihl,
poje L. Belle.
- 6.) Pred slovesom, I. Zorman,
poje L. Belle.
- 7.) Pod okence pridem, narodna,
pojeta L. Belle in F. Plut.
- 8.) Moj spominek, narodna,
pojeta L. Belle in F. Plut.
- ODMOR:
- 9.) Gustel, kje so tvoji kodri, kabaret-
na točka s petjem, izva-
jata A. Eppich in F. Plut.
- 10.) Planinc, E. Adamič,
poje L. Belle.
- 11.) Skrivnostna harmonija, aria iz
opere "Toska", poje L. Belle.
- 12.) Po gorah grmi in se bliska, na-
rodna, poje F. Plut.
- 13.) Pesem, J. Ivanush,
poje F. Plut.
- 14.) Domovini, B. Ipavec,
pojete L. Belle in F. Plut.

Vstopnice v predprodaji so
po 75c. in pri blagajni \$1. Do-
be se pri članih in članicah
"Save" ter klubu št. 1, pri taj-
niku kluba Petru Berniku, v u-
radu "Proletarca" in v upravi-
nosti "Prosvete".

To je prvič, da bodo imeli v
Chicagu koncert slovenski ameriški pevci umetniki, in prav
gotovo ne zadnjič. Več o tem
koncertu v prihodnjih števil-
kah.

Vstopnice si preskrbite v
predprodaji. Koncert se prične
ob 3. popoldne.—P. O.

"Sava" in njena upri- ritev 'Spominske plošče'

Socialistični pevski zbor "Sava" v Chicagu je v nedeljo 7. aprila prišel na oder prvič s spevoigro—morda bi ji lahko rekli tudi opereta. Imenuje se "Spominska plošča". Ima predigro in štiri dejanja. Njen avtor je J. Špicar, znan dramski delavec, ki je spisal že več iger ali jih prevedel iz drugih jezikov. On vodi dilettantski oder v Radovljici, kateri je vsled njegovega vodstva znan po vsej Sloveniji. Tu lahko mimogrede omenim, da ima avtor "Spominske plošče" v letošnjem "Ameriškem družinskem kole-
darju" članek o pomenu dilettantskih gledališč. V tej igri portretira ljubezen domovine do umetnika, oziroma pomankanje iste.

Mladenič Ivan Novin, ki so ga veselile gosli in svet, izprevidi, da je domača občina pretesna zanj. Ce ostane doma, izgine vsako upanje, da se mu izpolnijo nade. V tujini vsaj lahko poskusi. Poslovil se je od starega očeta in drage Marjetice ter nameril svoj korak v svet. Oče mu je potem umrl, in občina bi nanj pozabila, da niso nekateri županovi posli takoj radi nagajali Marjetici.

Marjetica ga ni pozabila—posli so to vedeli, in Lojza, kateri je bil Novin všeč, dasi se on ni nikoli brigal zanjo, je zelo rada drezala v njeno sreco. Tudi drugi so vsled njenega napeljevanja jezikali—kosci, dekle in take vrste ljudje, ki žive v rodni občini našega Novina.

Iz lista, ki ga je bral učitelj, so občani nekega dne izvedeli, da je postal Novin v tujini velik umetnik, virtuož, in da dobiava za svoje nastope na koncertih velike vstone pote. Vsa občina je vesela, le Lojza ne more prikriti svoje jeze in zavisti, in z njo je jezen njen Boltežar, ker mora biti. Učitelj, ki je imel Novina rad, posneno pripoveduje, da je bil on prvi Novinov učitelj na gossi. Občinski svet sklene na pametno sugestijo, da se odličnemu rojaku uzida spominsko ploščo, in v ta namen so zaključili prirediti veliko slavnost. Učitelj vežga svoj pevski zbor, pisar skrb, da razvrsti vse primerno v parado in občinski možje so polni skrb in tudi veselja, ker jim je dana prilika, da se bodo enkrat spet zastonj najedli in napili. Teden pa pride sel s pismom za župana, v katerem mu je bilo uradno sporočeno, da je Novin v tujini v neki nezgodni oslepel, da ima pokvarjeno roko in da je brez sredstev, vsled tega ga pošiljajo njegovi občini, da skrbi zanj. Svetovalci se tedaj vsi zbegani hudejo nad učiteljem, ker jih je navdušil za slavnost ter s tem pripravil v prav neprjetno zagato—kajti kako naj pojasnijo narodu preklic slavnosti! In tudi plošča je že vzdiana, samo pokrita je že z deskami. Naj kar ostane pokrita! Kako noč se jo lahko odtrga ter vrže proč, ali se jo kam zakopije, da ne bo več opozarjala na blamažo. Župan je silno zelen, le Lojza se veseli, da se je izteklo tako kakor je nji všeč. Zbada tudi Marjetico, češ, sedaj pa imaš umetnika, ki ga bo moral preživljati domača gmajna! Marjetica služi pri gostilničarju za nataško. Ker je dobro dekle, jo ima rad. Smili se mu, spoznal je njen željo in ji obljubil, da on vzame Novina takega kot je—da ga občini ne bo treba živeti. In dekle je kajpada hvaležno dobrodušnemu gostilničarju vdovcu, ki se je usmiljeveža, kateri ji je v tem stajnu ravno tako drag kakor ji je bil, ko se je podal v svet. Ko so Ivana pripeljali, ga je župan ozmerjal, dasi ni občino še v ničemur oškodoval. Svet je pač eden. Noče revež, ali jih vendarle ima! Zbadljive ozjerja včas le pristavljen Peter, kateremu se zlobni ljudje gabijo, in tudi za Marjetico se je dostikrat potegnil. Ko sta osta Marjetica in Novin na gostilničarjevem vrtu sami, je ta neopăzen snel očala in potegnil roko iz obvez, Marjetica pa se čudi! Ni čudež, ji pripoveduje, kajti pohabljenost sem le hlinil—jo igral raditega, da vidi, kako sprejme domovina umetnika, če se vrne kotrevež. Za drevesom pa ju je opazovala Lojza, in ko je videla, kako hitro je Novin ozdravil, je skoro ravno tako hitro raznesla zanjo neveselo novico. Župan je sedaj spet v zadregi in se huduje, pisar poizveduje in učitelj se kar topi radovednosti. Res, Ivan ni slep in tudi bogat. Še spet skliče učitelj pevec, svetovalci se naglo zberejo, in ker hočejo, da je nekdo krije, izrečejo županu nezaupnico. Eden odbornikov se je naučil pozdravnega govora, ki pa ga ni znal dokončati. Zelo prijet-

no za oči in za ušesa, ljudska igra. To, kar se godi v nji z ozirom na umetnika in podobne reči, pravi avtor, da se je godilo v dobrih starih časih, ker bi kaj takega sedaj ne bilo več mogoče.

Petje v predigri se nikakor ni hotelo usklasiti docela z orkestrom. Lep zbor, lepa scenerija, kostumi itd., toda začetek me je ostrašil. Tekom predstave se je pokazalo, da so v zboru dobrji, izvezbani igralci, ki jih človek rad vidi na održi, nima pa še dovolj izvezbanih solistov, ki so potrebeni v takih igrah, ako se hoče dobro celotno. Kot solisti pojedejo v teži igri največ Peter, Marjetica in pisar, potem Boštjan Novin, njegov sin Ivan v duetu, in Ančka. Marjetica (Alice Artach) je bila na mestu kot pevka in enako v igranju. Peter (Chas. Pogorelec) je bil v solospievih vidno negotov samega sebe. Če bi pel z gotovostjo kakor poje v zboru, bi mnogo pripomogel k boljšemu efektu. Igral pa je Petrov vlogo zelo dobro. Jos. Gerbaj, ki je imel vlogo starčka Novina, je dečko, ki dobro igra in je tudi pevec. Moral bi bil reden član "Save". Andrew Miško je vlogo pisarja mojstrosko izvajal. Kot solist je pel z vso sigurnostjo ter potrebno mimiko. Donald J. Lotrich vlogu učitelja je napravil prav ugoden vtis. Te vrste igralci pripomorejo, da je pozornost avdijence obrnjena na oder, kateremu sledi z zanimanjem in pričakovanjem. Ivana Novina je predstavljal Louis Zele, dober tenorist, vlogo pa je znal zelo slabo. Nekdo mi je pojasnil, da ni mogeo prihajati na vaje radi nočnega dela. Vloga, ki jo je imel, je zelo hvaležna, in če se igro ponovi, upam, da bo nadomestil, kar je sedaj dal premalo.

Ana Mihelčič vlogi Lojze je znala zadeti njen tip s svojo mimiko tako izborne, da ni ostal nikomur v dvoran skrit. To človeku ugaja. Oče župan (Anton Andra) je bil zelo uraden ter županski ter je občinstvu prav ugajal. Fr. Udovich je vlogo dobrohotnega gostilničarja jako pogodil, da je res napravil vtis dobre in razumevanja boli drugega človeka. Chas. Renar je bil živahn Boltežar, in ne bi verjel, da zna biti tako dober komik. Mimie Rojina vlogi Ančke je Petru prav lepo in prepričevalno z mimiko zaljubljencev da la razumeti, da ga ima rada—in tako se vrste igralci v najlepšem redu skozi do konca. Vloge so imeli poleg teh Mary Udovich, Christina Renar, Katherine Beuk, Joseph. Župančič, John Rak, Jos. Golob in krajše več drugih.

Zbor, ki je bil dober, razen v predigri, je napravil najboljše v zaključnem dejanju. To je potrdil tudi aplavz. Spremljal je petje Koludrov orkester. Menja sem, da je bil za število godcev dober, da pa je manjkalo vaj med njim in zborom. Se nekaj. Pevec mora izgovarjati besede ravno takoj, razločno, kakor igralec. Na to bi se moralno polagati več važnosti in imeti več volje.

V celoti—če je avdijence kritik—je predstava napravila ugoden vtis. "Savin" ugled na padel, pač pa se je za stopnjo dvignil. Če ostane njen zborovodja Jacob Muha, upam, da bo do svoje prihodnje pripredve zelo napredovala. Režijo te predstave je imel Andrew Miško.

Udeležba, dasi bi želet boljše, je bila vendar številnejša kot sem pričakoval. Dan je bil

revčke. Kdor ne verjam, pogleda naj v živ dokaz—program, ki jasno dokazuje pisano zbegano. Živa beseda je prorokovala isto—lasten konec—konec dram. društva "Ivan Cankar"! Dal Bog, da bi se ta zbegano umirila, da bi se ta nakana ne uresničila—posrečila! Igrali v vodje—spomnite se Cankarjevih besed: Ko se je Kristus zjokal na oljki gori ni bil več Bog, ali tako nekako. Ko ste začeli jokati in obupati, niste bili več igralci—bili ste premaganci. Upam, da to ne drži za vse, še manj pa do prihodnje sezone.

Kdor je bil na predstavi bo priznal, da ni preveval ni nji nikak duh desetletnice, nikak duh Cankarja, temveč kvečejmu duh kakega siromaka, ki se ga je malo preveč nalezel ter po nesreči prišel praznovat veliko desetletnico dram. društva "Ivan Cankar". O kakem drugem duhu ni bilo ne duha ne slaha. Se ena taka obletnična vzel nas bo sam . . .

Potapljanje, mučno potapljanje je izvilo sožalovanje v mojem srcu. Obupani so bili tako, da so se jeli oprijemati vsega mogočega, da le ohranijo spomin nase, na nekaj kar je bilo, ne pa da obranijo društvo propada. V programu le tupatam trenutno posveti iskrca in spet velika in dolga tema.

Položaj—resnici ni tako slab kakor sodijo oni, razen če vamo vse tvaranje v programu za istino—kar zase še nisem pripravil storiti, in to iz esostavnega razloga, ker predobro vrem, da je "Cankarja" mogoče "vzdigniti", ne od mrtvih, pač pa z spanja pravičnega—iz niz obupa.

Kaj potrebuje v dosegu svoje oči imajo svojega malarja.

jega vstajenje? Odgovor pride v drugem članku. Zaenkrat naj zadostujejo te priponome, ki izvirajo iz občutkov kakršne sem dobil iz govora, predstave in programa. Kritika igre sledi, in čeravno ni bilo igrano kaj boljše, odšel sem domov zadovoljen s predstavo, ne sicer popolnoma, a vendar zadovoljen. Sledila bo ne samo kritika temveč tudi načrt, "konstruktiven načrt", ljudje božji, kako zoper spraviti "Cankarja" na noge. Bojim se, da ne bo nič ž njim, da ne bo sprejet načrt—vendar storil bom svojo dolžnost dokler je še čas, čeravno bom nepoklican. Zahteval ne bom nobenega priznanja, nič drugega kot to, da bodo sami sebi priznali, da je prišel načrt od človeka, kateri ga ni hotel podati prej da je na lastne oči videl, da propada tisto blaženo napuhnjeno kraljestvo na katerega sem pokazal pred leti zaman. Če ostarem še živ in zdrav, bo zagledal luč po kritiki igre "Prisega opolčniči".

Te opombe so zapisane v predgovor in v tolmačenje položaja kakršen je, da bo vsak lahko sledil kritiki in načrtu. Oni, kateri bodo pametni bodo lahko vedeli kaj ni dobro za naš oder in njegov razvoj, oni, ki se bodo spet po nepotrebni jezili nad dobrohotnimi pripombami, pa bodo škodili samim sebi, zakaj čas ni dače, ko jih "narod" in kulturni napredki ne bo več potreboval, še manj pa upošteval. Jaz jih že danes ne, torej mi je vseeno če se ježe ali ne. Zapisal bom stvar kot jo jaz vidim in nič drugače, v drugih besedah povedan: vsak po svoje—vsake žin obupa.

Kaj potrebuje v dosegu svoje oči imajo svojega malarja.

ALL RECORDS FOR CIRCUS ATTENDANCE IN CHICAGO ARE BEING BROKEN.

All records for circus attendance in Chicago are being broken by the crowds which are going to the new \$7,000,000 Chicago Stadium to see the combination wild west show and circus which Paddy Harmon is presenting. Nothing like it has ever been seen before. The entire Miller Brothers Famous 101 Ranch Wild West show has been brought into the Stadium and in addition to this Harmon has put sixty great feature acts, including the original Brown Brothers Saxophone Sextette into the performance.

The great Stadium not only affords a proper setting for such a show, but is the only building in the world where such an elaborate performance could be given. Because of the size of the Stadium, Harmon is selling 5,000 seats for 50 cents and 5,000 seats the thousands of other reserved seats.

The circus opens with a beautiful pageant. Then follow aerial, equestrian, tumbling and balancing acts that are sensational. Sixty clowns keep the younger folks convulsed with laughter.

When the circus comes to an end the 300 cowboys, cowgirls, Indians, Cossacks and Mexican bull fighters enter the arena. Then follows a thrilling, stirring spectacle of the old west. Steer wrestlers and bronk riders risk their lives in subduing the wild horses and cattle of the plains. There is a buffalo hunt by the Indians, an attack on the Ponca City stage coach and a battle between a covered wagon train and the Indians.

There are no extra charges of any kind in addition to the admission price and the people of Chicago and vicinity are showing their appreciation of such a great spectacle.

ALI VAM PROLETAREC UGAJA.

Če ste dobili to številko na ogled, in vam list ugaja, si ga naročite čimpred, da si zasigurate redno prejemanje.

Potovanje v Jugoslavijo

skozi potniški oddelek naše banke je zelo priljubljeno. Skoro vsak dan dobivamo vprašanja za podatke o potovanju iz vseh krajev Amerike od ljudi, ki misljijo preko.

Sledite njihovemu vzgledu tudi vi, in če nameravate iti na poseb v domovino, se obrnite na nas za potrebne podatke. Mi zastopamo vse parobrdske linije in vas lahko odpremimo kadarkoli sami želite. Izpolnimo vam prošnje za povratni "Permit", pomagamo pri dobavi potnega lista, vizumov in vseh drugih stvari, ki so v zvezi s potovanjem.

Naši zastopniki skrbe za vas in za vašo prtljago ves čas vašega potovanja.

Od časa do časa oglašamo v listih imena vseh potnikov, ki prihajajo ali odhajajo preko skozi potniški oddelek naše banke.

Kaspar American State Bank

1900 BLUE ISLAND AVE.

DENAR V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO PO NAJNIZJIH CENAH

NAROČAJTE TISKOVINE PRI NAS

Tiskamo v raznih jezikih, vedno

v zadovoljstvo interesantov.

ATLANTIC PRINTING & PUBLISHING CO.

2656 SOUTH CRAWFORD AVE., CHICAGO, ILL.

PROLETAREC
se tiska v naši tiskarni.

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM.

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje).

Sicer pa ni gospod kanonik nič kaj ljubil svojega bivšega kaplana Hercoga, ki se je celo predrznal, zahtevati od okrajnega glavarstva, torej od posvetne oblasti, posebno stavbno komisijo zaradi slabega stavbnega stanja gospojinskega župnišča. Okrajno glavarstvo je obsdilo njega, gospoda kanonika, da mora plačati tritoč forintov. Skoraj celi letni dohodek je moral plačati zaradi tega nekrščanskega novega župnika. Kazen ga pač še zadene. Bog ne more dovoliti, da bi se brez kazni oropalo njegovo sveto cerkev; kajti veliko oropanje cerkev je vsekakor odsoda na tritoč forintov za popravljanje njegovega prejšnjega župnišča, saj je zapisal že ves svoj denar testamentarno katoliški šolski družbi. Trideset let je bil zadovoljen s starim župniščem; novi župnik pa potrebuje kar same nove strehe za hišo in za hleve. Seveda, njemu je lahko navabljati, ko mora plačati vse on, kanonik! Da, da, saj še živi, da ga zadene kazen božja.

In sedaj je tudi nova šola v Gospojini go-tova. Celo mnogo večja in lepa je, nego župnišče. Župnik je sam podaril prostor in vrhutev je dal še skoro cel oral svojega najboljšega polja za šolski vrt in za drevesnico. Sol-ske sobe so visoke in skozi visoka okna prihaja polna svetloba vanje; učitelji imajo zdra-vata, prijazna stanovanja in župnik je prepričan, da se razvije iz take šole tudi zdravejši, boljši in svobodnejši naraščaj, nego iz starega, mračnega in vlažnega poslopja. Kakor človek stanuje, tak postane in nemogoče je, da bi poučeval z veseljem in z ljubezni in z veselim srcem učitelj, ki mu nikoli ne zasije solnce v nizko, temno sobo. To je bilo Hercogovo prepričanje in zato je odkazal tudi svojemu kaplanu lepo, solnčno sobo v župnišču, prav poleg svoje. Mračno sobo na pokopal-išče, v kateri je pred leti tolkokrat zahrepel po solnčnem žarku, je rabil sedaj za shrambo.

Prišel je tudi že tretji učitelj in župnik je dosegel, da se je poučevalo v višjih razredih cel dan. Seveda so šolski načelnik Gros in njegov pristaši nasprotnovali. Končno pa je vendar zmagal izpoznanje, da je znanje tudi za kmeta in za delavca temelj razvoja in pri-dobivanja. Sezidali so obenem celo četrto učeno-sobo, da bi bila šola tudi za bodočnost do-sti velika. Pa tudi sedaj ni ta soba brez na-mena, kajti vsako nedeljo imajo v njej po-poldnevni poljedelski pouk, v katerem se iz-menjujejo župnik in učitelji. Začetkoma je bilo mladih ljudi, ki so že končali šolo, sram, da bi šli zopet vanjo. Župnik na ljubo pa so prihajali starejši, izkušeni kmetje in sedaj je soba ob nedeljah prenapolnjena. Tu sedi mlad kmet poleg starega hlapca, kmetica poleg dekla, po končanem pouku si ogledajo šolski vrt ali pa gredo na župnikovo poizkuša-ščišče, kjer imajo semena iz vseh strani sve-ta svoje prostorčke, da lahko pokažejo, ali morejo uspevati v hribovju in kako se jim tam godi. Potem so prišel zopet njive, pose-jane z enakim semenom, a pogojnene z raz-ličnim gnojivom. In tako so posamezni od-delki različni po barvi, po steblih, listju in sadežih, da izpozna kmet na prvi pogled ko-rist racionalnega gnojenja.

Včasi je prinesel ta ali oni kmet malo zemlje s svojega polja seboj. To so potem kemično preiskali v šolski delavnici sobi in tako se je določilo, kateri sadež se tam najbolj uspešno poseje ali s kakšnim umetnim gnoji-vom bi se najbolje popravilo zemljo. Samo mlinar je sedel s svojimi malobrojnimi pristaši v gostilni ter je godrnjal nad župnikovi-mi neuminstimi. Odkar je izgubil vsed svojega, šoli sovražnega držanja tudi načelniško mesto v šoli in je postal župnik sam načelnik, ga je sovražil še bolj strastno.

Dasiravno se je zavzemal župnik z vso vnemo za gospodarsko povzdigo kmetov, mu je bila ta vendar le bolj postranska reč. Glavno mu je bilo vedno dušebrizje, gledate-katerega si je poštano razdelil delo s svojim kaplanom. Rad je hodil po bujnom žitnem polju in po sočno zelenih travnikih in je tam gledeš sadove svoje marljivosti. Najljubše mesto pa mu je bilo vendar v cerkv.

Polja in travnike je kaj lahko obdelovati v primeri s trdimi ljudskimi sri. Rastlina je hvaležna za najmanjšo skrb in izreka svojo hvaležnost z vonjem svojega cveta; človeku pa posveti lahko celo življene in s hudimi očmi te gleda.

Na radost župnika Hercoga je vendar bolj in bolj venel plevel strankarskega sovrašta, ki ga je bil posejal župnik Šuster ter ga je bil gnojil s svojim lastnim sovraštvom; se-mi ljubezni in potrpljenja, svobode, prepričanja in tolerance pa je polagoma vse lepše uspe-valo. Ni se več zdelo, da se ne bi moglo pre-motiti prepada med klerikali in liberalci; gospod župnik sam je položil brv čezenj in sam je stal na brvi pa je ponujal roke na obe strani. Saj so bili vsi njegovi župljani. In kmalu je bil prepad izpoljen do roba; sčasoma je vrgel vsakdo tisti kamen vanj, ki ga je prej metal za nasprotnikom. Kmalu tudi župnikove brvi ni bilo več treba, kajti na ravnih tleh nad nekdanjim prepadom je zeleni lepi vrt miru.

Samo mlinar je držal svoje kamenje v roki; cele vreče je napolnil ž njim, da bi ga mogel metati ob priložnosti za župnikom. V svojih pismih kanoniku Šusterju se ni mogel dosti bridko natožiti nad župnikom, ki naredi še celo župnijo liberalno.

Da se ne izgubi Gospojne klerikalni stran-ki, so sklicali tja velik shod katoliškega druš-tva. Iz škofijskega mesta so prišli celo neki baron, duhovnik in uraden sluga na stroške društvene blagajne kot govornik v Gospojino. Župniku se je seveda storilo žal, da naj bi se zopet zatrlo mladi, zdravi mir, ki je bil ko-maj okreval. A kaj naj bi bil storil? Politično društvo je bilo škofu milo kakor oko v glavi; to je dejal večkrat sam. Govornike je poslal sam škof, torej je župnik moral iti na shod. Namenil pa se je, da ne bode govoril na po-ben način ne "za", še manj pa seveda "proti".

V tem mu je pravočasno stara ženica od-prla zaželeni izhod. V nedeljo, ko se je imel vršiti napovedani shod, je prišla po službi božji stara črevljarica iz Litve k duhovnemu gospodu, prosit ga, naj pride obhajat njene-ga moža, ki ji že dolgo ni več všeč. To je bilo župniku ravno prav, ker se mu ni bilo treba udeležiti shoda. Naročil je še kaplanu, naj sprejme gospode v njegovem imenu, in naj jih dobro pogosti pri kosi. Potem se je v beli mašni sraci odpravil na pot.

Cele trume mož iz drugih občin so mu že prihajale nasproti. Kmalu je srečal tudi lan-daverja z najavljenimi govorniki. Župnik jih je blagoslovil in je šel dalje.

"To je zopet prav po njegovi navadi," je dejal duhovnik na vozu, ko se je župnik že oddalil; "namesto da se pride kaj naučit, gre obhajat, za kar bi bilo gotovo tudi jutri še desti časa."

Slabe volje so prispeti govorniki v župnišče, kjer so se pri dobrem obedu lahko od-počili od pota, preden so šli na svoje sveto delo. Prav neprijetno jim je bilo, da niso vihrale zastave niti na župnišču, niti na kate-ri drugi vaški hiši; to je bilo slabo znamenje, da nima klerikalni duh tukaj več domačije, odkar je novi župnik v vasi.

Velika plesna dvorana v gostilni je bila prenapolnjena. Na stotine mož se je zbral-o tam. A čudno! Vsaki tuje bi bil lahko raz-ločil domače Gospojinčane in pa ljudi iz drugih občin. Dočim je tem kar bliskal slepi strankarski fanatizem iz oči, so bili pogledi gospojinskih kmetov popolnoma mirni, kakor bi možje itak bolje vedeli, kje kmeta čevelj žuli, nego gospod baron in uradni sluga.

In res je naredil že prvi govornik neumnost, ki je pripravila shod ob vsaki uspeh. Duhovni gospod iz mesta je namreč izrekel ljubim Gospojinčanom najlepše pozdrave gospodu kanoniku Šusterju, ki jim da reči, naj ostanejo zvesti katoliški veri, in pa, da naj se varujejo volka. Gospojinskim kmetom bi se bilo zelo nedostojno, prekiniti govor-nika z mejklicem, pač pa so se spogledovali, kakar da je hotel reči drug drugemu: "Ali si slišal? Šuster nas pozdravlja, tisti s statisoč kmeti, ki jih je odnesel od nas. Naj le pozdravlja. In več, kdo naj bi bil isti volk? To je naš gospod župnik. Le govorite, kar vas je volja, mi pa si mislimo, kar hočemo."

S tem pozdravom je bil neuspeh shoda za-pečaten. Niti en Gospojinčan se ni vpisal v društvo; tuji pa so bili itak že udje. Gostilničar je bil edini zadovoljnež. Saj je spravil devet vedrov piva in tri vedre vode med ljudi.

Ko je bil župnik gotov z obhajilom bolnega čevljarja, ni odšel takoj domov. Le cerkov-nik je tako tekel, da bi bil malone izdahnil dušo, le da bi ujel še kaj od lepega shoda.

Župnik pa je šel uro daleč skozi gozd na hrib. Odkar je postal župnik, je imel pre-malo časa, da bi lazil po svojih posvečenih hribih. Enkrat na leto, v pozrem poletju je šel pač na svojo najljubšo goro.

Začetkoma so se mu kmetje pač smejavili, pozneje pa sta šla dva z njim, zadnji jih je bilo že trideset in ker je imel gori kaj lepo pridož o ljubem Bogu in o lepem svetu, o ljubezni in o človeškem dostenjanstvu, ni šel letos nihče več k Mariji Pomagaj, temveč mnogo se jih je že sedaj veselilo, da se bodo zopet s svojim župnikom lahko udeležili gorskega romana.

(Dalje prihodnji.)

AFORIZEM.

Socialni svet človekov je kakor megle-no ozvezde; obstoji večinoma iz abstrakt-nih pojmov, kakor: Družba, država, nar-rod, politika in vojna. V gosti megli teh pojmov je skrit človek in zakrita resnica. Na tem meglemem morju prižiga umetnik svoje zvezde.

Papagaj pravi

Če ni koritarjem kaj prav, pa naj si pomagajo. Plača, ki jo vlečejo za na-še žulje, je dosti velika. Delat naj gredo za tako pla-čo, kakor jo jaz do-bivam. Če je za-me dosti visoka, pa naj bo še zanje!

NAŠA STREMLJENJA

Fred A. Vider.

Stremimo in hrepenimo po večji svobodi in po boljših ekono-mskih razmerah, toda pre-ve se ogibamo sredstva, ki vo-di k tem ciljem, in to je IZOB-RAZBA. Edino inteligenčno delavstvo bo sposobno urediti družbo po socialističnih prin-ci-pih. Te vrste izobrazba je do-segljiva, ni pa je mogoče nikomur vtepsti v glavo. Kdor ima voljo za učenje in hrepeni po znanosti, se bo izobrazil, du-ševni lenuhi pa ne pridejo nikoli do nje. Pripomočki k iz-obrazbi so, šole, knjige, časopi-ski revije, predavanja, diskuzijski krožki itd.

Kdor ni imel prilike nadaljevati šole, ima na razpolago druge prej omenjene izobraževalne metode. I mam na razpolago veliko javne knjižnice, čitalnice, časopise, predavanja itd., kar vse je dobra šola za tistega, ki se je posluži. Knjige v ameriških javnih knjižnicah, četudi pod kapitalistično upravo, niso sam "trash", kar se pogosto čuje med delavci. Kdor se teh knjižnic izogiblje pod prevozo, da nimajo nič dobrih knjig, s tem le zakriva svojo malomarnost za čitanje. Kdor pa rad čita, dobi v njih mnogo dobre knjig. Imamo tudi delavške ustanove, ki skrbe, da dobe delavci dobro, izbrano duševno hrano. Ena teh ustanov med Slovenci so naše delavske publikacije Ameriki, kot je Proletarec, Ameriški družinski kodelar, prvomajska številka, na-še njige kot jih izdaja npr. Proletarec ter Izobraževalna akcija JSZ. in Književna mati-ca SNPJ. Proletarec ima tudi knjigarno z bogato zalogo iz-branih knjig, ki so dela naj-znamenitejših svetovnih pisateljev. Delavcem toplo priporučam, da si iz cenika v tem listu izberejo od časa do časa vsaj po eno knjigo ter jo prečitajo.

V svrhu, da pride tudi med naše delavstvo več takega štiva, je začel Proletarec izhajati v novi, zelo povečani obliki od prejšnje. Važnost torej ni v spremembah forme, pač v tem, da pride več dobrega štiva med ljudstvo, kajti to je glavno. Pa-pir časopisov ne izobrazuje, kakor ne izobrazujejo zidovi šol.

Uprava Proletarca je na sklep večine članstva JSZ. spremnila formo lista, in s to spremembu je poskrbela, da smo dobili BOLJŠI list. Zagovorniki sprememb so argumentirali, da bo list v tej obliki lagljie razširiti nego revijo. Upajmo, da je to resnica. Vsi delavski listi v tej deželi imajo težko borbo za obstanek, za-kaj? Zato, kot sem že prej omenil, ker delavcem primanjkuje izobrazbe. Milijone delavcev čita kapitalistične liste dnevno, pri tem pa se SVOJIH brani in jih odriva. S tem čita to, kar mu pišejo listi, kateri zagovarjajo in branijo obstoječi sistem izkoriscenja, ob enem pa prekinjajo sedanje razme-jila. Taki smo pač sedanji ljudje.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarne.

Navado imamo, da zelo radi kritiziramo, kar je v mnogih slučajih ne dobro ampak tu-di potrebno. Potrebne kritike pa so le tiste, ki so opre na lo-giko in pa, če kritiziramo stvar, ki ni dobra in si upamo sami boljše napraviti.

Delavec se mora zavedati dejstva, da mu samo politična izobrazba ne zadostuje. Name-reč politična v smislu, da glasuje več za kandidate priva-tnih interesov—kajti zanje je potrebno, da se pouči tudi o politični ekonomiji, da razmislja o socialnih problemih ki so ne le važno vprašanje v deželi v kateri živi, ampak svetovnega značaja. Kdor more in če ga veseli, naj si pridobi tudi izobrazbo v vprašanjih trgovine, študira naj finance, gospodarstvo, napredek tehnike itd. Ker socialistično gibanje bazi-ra samo na inteligenci ter raz-redni zavednosti delavcev—se vse socialistične stranke trudijo izobraziti proletarijat—ne tako kakor ga izobrazuje kapitalizem, ampak tako, kakor je za delavce KORISTNO. Edino tak delavec ostane zvest svojim načelom in programu svoje stranke.

Vrhovo, da pride tudi med naše delavstvo več takega štiva, je začel Proletarec izhajati v novi, zelo povečani obliki od prejšnje. Važnost torej ni v spremembah forme, pač v tem, da pride več dobrega štiva med ljudstvo, kajti to je glavno. Pa-pir časopisov ne izobrazuje, kakor ne izobrazujejo zidovi šol.

Uprava Proletarca je na sklep večine članstva JSZ. spremnila formo lista, in s to spremembu je poskrbela, da smo dobili BOLJŠI list. Zagovorniki sprememb so argumentirali, da bo list v tej obliki lagljie razširiti nego revijo. Upajmo, da je to resnica. Vsi delavski listi v tej deželi imajo težko borbo za obstanek, za-kaj? Zato, kot sem že prej omenil, ker delavcem primanjkuje izobrazbe. Milijone delavcev čita kapitalistične liste dnevno, pri tem pa se SVOJIH brani in jih odriva. S tem čita to, kar mu pišejo listi, kateri zagovarjajo in branijo obstoječi sistem izkoriscenja, ob enem pa prekinjajo sedanje razme-jila. Taki smo pač sedanji ljudje.

Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarne.

Upam, da bo Proletarec v tej obliki dobil prebivališče v stanovanju slihernega sloven-skega delavca (pa ne na polici) in jih dramil k razredni zavesti.

KDO JE ZMAGAL—CERKEV ALI MUSSOLINI.

Katoličani v slovenskih in nemških deželah so v zadregi, ker ne vedo, kako bi mogli u-spešno opraviti pogodbo med papežem in Mussolinijem. Zavedajo se, da koristi le slednje-mu in cerkvi prav malo, oziroma, kar je pridobil na eni strani, bo izgubila toliko več na drugi. Vatikan te resnice vsled svojih simpatij do fašizma in Italiji ni zapopadel, razumejo pa jo prav dobro kato-lijki pravki na Slovenskem, v Avstriji in drugod. Tudi ameriški slovenski klerikalci zelo malo pšejo o "triumfálni vati-kanski pogodbi". Pa ne, da bi začeli dvomiti v nezmotljivost božjega namestnika na zemlji?

The MILWAUKEE LEADER
Največji Ameriški socialistični dnevnik.
Naročina: \$6.00 za celo leto, \$3.00 za pol leta in \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 535 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

Tel. Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Potreba točna.

ANTON ZORNIK
HERMINIE, PA.
Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102-R 2.

ROYAL BAKERY
SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA
ANTON F. ŽAGAR,

Pesni, poezije, igre.
Angleške knjige soci-
alne in znanstvene
vsebine.

Knjigarna "PROLETARCA"

3639 West 26th Street, Chicago, Ill.

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan: Srce, novele, vez. .50

Album slovenskih književnikov (uredil dr. Janko Slobinger), vsebuje opise in slike slov. književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba. .50

Andrejov Leonid: Piat zvona, no eje, vez. .45

Povest o sedmih občenih, posvečena L. N. Tolstemu, vez. .50

Arcibajev H.: Sanin vez. .1.50

Azov Vladimir in Teffi: Humoreske, grotoske in satire, broširana. .60

Barbusse H.: Ogenj, dnevnik deštnice, povest iz svetovne vojne, vez. .1.25

Bog iz teme: (ruski pisatelji) broš. \$1, vezana. .1.25

Bohinjec P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš. .50

Bulwer L. E.: Poslednji dnevi Pompejov, I. in II. del, broš. .1.50

Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez. .1.00

Tarzan in svet, vezana. .1.00

Tarzanove živali, vezana. .1.00

Tarzanov sin, vezana. .1.00

Tarzanova mladost v džungli, vezana. .1.00

(vseh pet knjig \$4.50)

Calco L.: Cerkvene miši, povest iz sedanjosti, broš. .75

Cankar Ivan: Podobe iz sanj, vezana. .75

Moje življenje, vez. .85

Cankar Ivan: Zbrani spisi: I. zv., vsebina: Erotika, izdaja 1902; Erotika, izdaja 1899; Pesmi 1892-1898; Vinjete, vezana. .2.00

II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritični in polemični spisi, vezana. .2.00

III. zvezek: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor, Črtice ter Kritični in polemični spisi, vezana. .2.00

IV. zvezek: Knjiga za lahko-miselné ljudi in Tujci, vez. .2.00

V. zvezek: Kralj na Betajnovi, Na klanec in Črtice, vezana. .2.00

VI. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hija Marije pomočnice, vezana. .2.00

VII. zvezek: Mimo Življenja, Črtice in novele ter Kritični spisi, vezana. .2.00

Vseh 7 knjig skupaj .13.00

Cankar Izidor:

Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, vez. .1.25

S poti potepiske črtice, broš. .75

Cankarjev zbornik, vez. .1.00

Čehov Anton P.: Sosedje in drugi noveli, broš. .50

Chesterton G. K.: Četrtek, fantastičen roman, broš. .50

Chocholoušek P.: Jug, zgodovinski roman, 616 strani, broš. .75c. vez. .1.00

Cigler Janez: Deteljica ali Življenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov, broš. .45

Coloma Louis: Boy, roman, vez. .40

Coloma-Poljanec: Kraljica mučenica, zgodovinski roman, broširana. .75

Concourt Ed. De.: Dekle Eliza, roman, broš. .50

Dickens Charles: Božična pesem v prozi, broš. .40

Dolenec Hinko dr.: Zbrani spisi, broširana. .50

Dostoevski F. M.: Besi, roman v dveh delih, 758 strani, broš. .75

Idrijot, I., II., III. in IV. del več 90c., vsi skupaj. .3.50

Zapiski iz mrtvega doma, I. in II. del, vez. .2.25

Zločin in kazen, roman v dveh delih, vez. .2.00

Bele moči—Mali junak, povesti, broš. .50

Iralec, iz spominov mladeniča, roman, broš. .75

Dumas Aleksander: Vitez iz rdeče hiše roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broš. .75, vez. .1.00

Elizabeta, hči sibirskega jetnika .25

Erjavec Fran: Povesti, vez. .50

Feigel Damir:

Bacili in bacilke, humoreske, broširana. .45

Domače živali, vez. .45

Po strani klobuk, humoreske, broš. .75

Poi litra vipavca, vez. .50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junajske dobe, broš. .35

Federer-Poljanec: Siste a Sesto, povest iz Abrucev, broš. .35

Finžiger F. S.: iz modernega sesta, roman, vez. .1.50

Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekle Ančka in Štečala sta se, vez. .1.00

Gigliotti Damir:

Bacili in bacilke, humoreske, broširana. .45

Domače živali, vez. .45

Po strani klobuk, humoreske, broš. .75

Poi litra vipavca, vez. .50

Tik za fronto, broš. .50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junajske dobe, broš. .35

Federer-Poljanec: Siste a Sesto, povest iz Abrucev, broš. .35

Finžiger F. S.: iz modernega sesta, roman, vez. .1.50

Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekle Ančka in Štečala sta se, vez. .1.00

Gigliotti Damir:

Bacili in bacilke, humoreske, broširana. .45

Domače živali, vez. .45

Po strani klobuk, humoreske, broš. .75

Poi litra vipavca, vez. .50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junajske dobe, broš. .35

Federer-Poljanec: Siste a Sesto, povest iz Abrucev, broš. .35

Finžiger F. S.: iz modernega sesta, roman, vez. .1.50

Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekle Ančka in Štečala sta se, vez. .1.00

Gigliotti Damir:

Bacili in bacilke, humoreske, broširana. .45

Domače živali, vez. .45

Po strani klobuk, humoreske, broš. .75

Poi litra vipavca, vez. .50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junajske dobe, broš. .35

Federer-Poljanec: Siste a Sesto, povest iz Abrucev, broš. .35

Finžiger F. S.: iz modernega sesta, roman, vez. .1.50

Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekle Ančka in Štečala sta se, vez. .1.00

Gigliotti Damir:

Bacili in bacilke, humoreske, broširana. .45

Domače živali, vez. .45

Po strani klobuk, humoreske, broš. .75

Poi litra vipavca, vez. .50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junajske dobe, broš. .35

Federer-Poljanec: Siste a Sesto, povest iz Abrucev, broš. .35

Finžiger F. S.: iz modernega sesta, roman, vez. .1.50

Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekle Ančka in Štečala sta se, vez. .1.00

Gigliotti Damir:

Bacili in bacilke, humoreske, broširana. .45

Domače živali, vez. .45

Po strani klobuk, humoreske, broš. .75

Poi litra vipavca, vez. .50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junajske dobe, broš. .35

Federer-Poljanec: Siste a Sesto, povest iz Abrucev, broš. .35

Finžiger F. S.: iz modernega sesta, roman, vez. .1.50

Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekle Ančka in Štečala sta se, vez. .1.00

Gigliotti Damir:

Bacili in bacilke, humoreske, broširana. .45

Domače živali, vez. .45

Po strani klobuk, humoreske, broš. .75

Poi litra vipavca, vez. .50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junajske dobe, broš. .35

Federer-Poljanec: Siste a Sesto, povest iz Abrucev, broš. .35

Finžiger F. S.: iz modernega sesta, roman, vez. .1.50

Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekle Ančka in Štečala sta se, vez. .1.00

Gigliotti Damir:

Bacili in bacilke, humoreske, broširana. .45

Domače živali, vez. .45

Po strani klobuk, humoreske, broš. .75

Poi litra vipavca, vez. .50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junajske dobe, broš. .35

Federer-Poljanec: Siste a Sesto, povest iz Abrucev, broš. .35

Finžiger F. S.: iz modernega sesta, roman, vez. .1.50

Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekle Ančka in Štečala sta se, vez. .1.00

Gigliotti Damir:

Bacili in bacilke, humoreske, broširana. .45

Domače živali, vez. .45

Po strani klobuk, humoreske, broš. .75

Poi litra vipavca, vez. .50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junajske dobe, broš. .35

Federer-Poljanec: Siste a Sesto, povest iz Abrucev, broš. .35

Finžiger F. S.: iz modernega sesta, roman, vez. .1.50

Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zv.: Dekle Ančka in Štečala sta se, vez. .1.00

Gigliotti Damir:

Bacili in bacilke, humoreske, broširana. .45

Domače živali, vez. .45

Po strani klobuk,

An Active Organization

BRANCH NO. 1.

An organization, to live and progress, must be active. In this respect, we must say that Branch No. 1 of the Jugoslav Socialist Federation is a very active organization. Their annual report, compiled by the secretary, and published in last week's issue of Proletarec substantiates this statement.

Here are some outstanding facts. The Club has over one hundred members in good standing. Its income during 1928 was \$5,604.56 and the expenditures \$5,862.59. Included in the expenditures is an item of \$400 as contributions for the campaign of the Socialist Party and to other educational organizations, which means that nearly \$5,000 was expended for its own educational and promotional work. In the past three years \$3,562.68 was paid into the Federation's Building Fund, the purpose of which is to build a home for the organ, the Federation, and for its Chicago's locals.

Six plays were produced by the Club's dramatic Division last year and three concerts by its choir, better known as "Sava". Besides these, the branch organized and participated in eleven other programmes, among them the May Day celebration. Especially interesting are the attendance figures. The report discloses an average attendance of 400 people. Altogether an even dozen of lectures and discussions were held during winter months.

During the time the Club has been also active in the field of drama, a total of fifteen plays written by renown Slovene and other authors have been produced in Slovene and some also in the English language.

Many a public meeting has been held under the Club's auspices. Leaflets and pamphlets have been distributed by the thousands. Many a battle, perhaps not always victorious, except in principles, has been waged and many friends acquired, some enemies,—and a large number of sympathizers.

Branch No. 1 of the Jugoslav Socialist Federation is an organization of Slovene socialists of Chicago. There are approximately 10,000 Slovenes in Chicago, but they are widely scattered from Pullman and South Chicago to the far North and from the Lake to the western suburbs. This wide territory makes the Clubs work all the more difficult.

Branch No. 1 is an American Labor institution, interested mainly in American conditions and American politics. Several years ago a course in citizenship was taught and conducted by the Club. Slovene workers were benefited by this course assisting them considerably in becoming citizens of this Republic.

Over a quarter of a century of active work is written across the books of Branch No. 1. It has grown to be the largest and most active local of the Federation. But it wasn't always such. Its beginning was a difficult plugging, just like the beginning of any other local. Energetic people put it where it is today. The possibilities have been turned into realities. We express a desire and a wish for more energy by other locals of our nationality; for more locals like Branch No. 1; for a lively Jugoslav Socialist Federation.

Don't Kill the Goose That Lays the Golden Eggs

A good way to end the prevailing unemployment would be to raise wages to the point where the worker would be able to buy so much that further production would be required. Then, various industries would have to employ the unemployed in order to supply the new demands.

Too many employers try to take advantage of the existence of an army of unemployed, in an effort to beat down the wages of those who are employed. In doing so, they kill the goose that lays the golden eggs—for how can there be prosperity unless the masses have purchasing power?

Study Human Nature

Advocates of capital punishment should study human psychology. They go right against the facts of human nature. A hanging or electrocution is always morbidly interesting. Instead of turning people away from murder, it turns them toward it. State murder clearly tends to beget private murder. Hard-boiled persons and papers shut their eyes and refuse to see this. They are not acquainted with the first elements of human psychology.

Proletarec

Coal and Iron Police

There are some 3,000 coal and iron police in the state of Pennsylvania who are responsible to no one but the companies which hire them, yet they have legal powers as police officers, carry weapons, and use them freely. A law passed in 1865 permitting banks and railroads to maintain private, armed police, exempts these men from state authority while it invests them with it. Many have suffered at their hands but recently a particularly brutal killing of a coal miner Barkoski brought the activities of this private army of thugs into the limelight. Roger N. Baldwin, director of the American Civil Liberties Union commenting on the case, said: "The killing of a defenseless worker by the coal and iron police is not rare in Western Pennsylvania. Nor are the men who took part in this murder an unusual type for the ranks of the private army. The Pittsburgh Coal Co. has praised Lieut. Lyster as "one of a body of men of whom we are justly proud." Lieut. Lyster is the one who is reported as having jumped and stamped on Barkoski's body after he had been beaten into unconsciousness. Private Wales, a second member of the trio held for this murder had in 1927 shot a Negro miner to death but went unpunished. Pennsylvania labor has been trying for more than fifty years to get rid of the infamous coal and iron police. Perhaps such cases as described above will do much to achieve their aim.

He was the most abused person ever brought to the morgue. His entire body was a mass of lacerations and bruises, his rib structures fractured. His hands were swollen to twice their normal size, from deflecting some of the earlier blows from his head. His face and head had definite appearance of knife lacerations.

John Barkoski had interfered in a drunken brawl in which two privates had assaulted his brother-in-law. The miner ended up in the morgue, the private detectives were sent to jail. This is neither an unusual nor a rare case to the miners and their families in Western Pennsylvania. Nor are the men who took part in this murder an unusual type for the ranks of the private army. The Pittsburgh Coal Co. has praised Lieut. Lyster as "one of a body of men of whom we are justly proud." Lieut. Lyster is the one who is reported as having jumped and stamped on Barkoski's body after he had been beaten into unconsciousness. Private Wales, a second member of the trio held for this murder had in 1927 shot a Negro miner to death but went unpunished. Pennsylvania labor has been trying for more than fifty years to get rid of the infamous coal and iron police. Perhaps such cases as described above will do much to achieve their aim.

But his work was not yet finished. He had to help Harding out, which he did. Then he had to see Coolidge through, which he did.

Never once did he open his mouth in condemnation of the heroes who were serving their country for nothing but its oil fields, power sites, et cetera.

Throughout three Presidencies he sat in loyal silence. No matter what happened, nothing could upset his efficiency.

It is no wonder, then, that the great Republican party decided to elect him to carry on and out the "Coolidge Policies."

Moral: This proves once more that it is better to be born in a log cabin than in a pearl palace, and that the efficient have it all over the proletariat when it comes to climbing high.

Oscar Ameringer.

Hero Worship

Let a presidential candidate, a champion pugilist, a record homerun hitter, a foreign statesman, a daring aviator or a moving picture star pass through an American town and the people stop their business to rubber, and a large mob collects to crowd around and follow the hero, or heroine, wherever he or she may go. If the distinguished visitor goes into a building the patient mob waits for him to come out again — just to see him again, or to be able to say they have seen him. In Washington, the president, "whom we have with us always," cannot show his face in public a moment now without attracting a mob of excited rubber-necks who will stand and gaze, constantly receiving fresh aid and co-operation in the enterprise, until the president disappears.

At that time, Herbert did not know whether he was a Democrat or a Republican. He had been away from home for so long, however, that no one can blame him for this.

But this did not prevent him from being a tower of strength in the war against all those who loved profits more than patriotism. Without fear or favor he went after all who hankered after the root of all evil, who placed mere money above "God, Home and Country."

Seeing that, if something wasn't done to restrain their greed, the farmers would soon starve out their creditors, Herbert took prompt action. Following the initiative of the Chicago wheat gamblers, he fixed wheat prices, and that fixed the farmers.

These enemies being trimmed, his restless and efficient soul sought new fields to Hooverize. He found them.

Hearing that Hungary was badly in need of help to save it from falling a victim to a government of farmers and workers, he rushed to the rescue.

Soon the situation was saved. Almost single-handed Herbert drove back the mob. The aristocracy and the Big Landlords and Big Business breathed freely once more.

All over Europe and America he worked day and night. Never once did he rest and, if Plutocracy is still in the saddle in several spots, it can well say: "Well done, Herbert, thou good and efficient servant!"

Having done all he could to save Europe for its owners, Herbert returned home full of honors and was met by a brass band.

Delicious Appetizer.

Said a man-eating shark to his mate, As they lay in the seaweed so shary, "Although I'm a man-eating shark I would not object to a lady."

Judge.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

Wisconsin has taken the stand with New York, Montana and Nevada on repealing their prohibition enforcement laws. One other state, Maryland, has never enacted or supported the issue. The Wisconsin referendum was carried with a big majority, upwards of 140,000. Illinois is preparing to follow suit and there is even talk that Michigan might do the same. Prohibition is the most active subject under discussion today.—And why shouldn't it be?—Regulating peoples habits is a most difficult task for any body of men to attempt. It is so easily overdone.

The Socialist Party of Cook County will hold a joint May First celebration at the Douglas Park Auditorium on May 1st. Our Club, however, will hold its festivities at the SNPJ hall. A program is being arranged and "What Price Coal," an English one-act tragedy will be produced. Dancing will follow the program.

Another impeachment. Governor Long of Louisiana is in trouble. Nine charges have been preferred against the governor by the State Legislature. It is pitiful how entrust ed men in public offices will disregard the laws they make.

What about "Spominika Plošča"? In general it was fair, considering all angles of the situation. By no means was it as satisfactory as we would like to have it. It's a big task, besides. With another full month in which to polish up, Sava should be able to do well at convention time, at which time it will be played again.

It can be held in the first part of June.

CALIFORNIA.
The Party in California is leading the way in getting their membership paid up on national dues. Very few of their members are now without the 1929 stamp. The state organization is making an excellent fight to help free Mooney and Billings.

IOWA.
State Secretary McCrillis, at Des Moines, tells us that there is considerable interest being manifested at their local meetings which are being held at the City Library and which recently have been turned into open forums at which non-members join in discussing problems of interest. This move had been contemplated for some time. Local Des Moines has a good membership and some very capable members.

NATIONAL EXECUTIVE COMMITTEE MEETING
To Be Held in Chicago May 4th and 5th.

The National Executive Committee will hold its next meeting in Chicago on May 4th and 5th, and the Chicago Socialists are preparing to give the Committee a warm welcome.

CLAESSENS' TRIP SOUTH.
The trip of Comrade Claesens into some of the southern states should be given all support possible by the Socialists in the places where he is to speak. There is a number of live wires in each state and city to be visited, and we urge the fullest cooperation in making his meetings successful—and do not forget to sign up every member you can.

NATIONAL EXECUTIVE COMMITTEE BANQUET.

The Socialists of Chicago are making arrangements for a big banquet for the National Executive Committee on Sunday evening, May 5th. It will be held at the Douglas Park Auditorium and the price will be \$1.50 per plate. Reservations should be made immediately with the Cook County Office, the National Office or with Proletarec.

CIVIL LIBERTIES UNION EXTENDING ORGANIZATION IN PENNSYLVANIA.

The American Civil Liberties Union is preparing to establish local committees in Reading, Scranton, and Wilkes-Barre in a wide effort to protect miners' rights from invasion by coal and iron policemen and state troopers. Frederick E. Wolman, secretary of the Union's Pittsburgh branch, and Sophia H. Dulles, of the Philadelphia branch, are active in forming the new committees.

A Soft Answer.
"You must always give a soft answer," cautioned Willie's mother. So when Willie was being teased by the older boys on the way home from school, he hissed, "Mush!"—Exchange.

These United States

By Norman Thomas.

From a crowded three-week trip for the L. I. D. in the Middle West I bring back impressions confirming those formed in shorter trips along the Atlantic seaboard: far more interest in politics and political parties than usually follows an election yet no sign of any effective mass movement; considerable realism and more open mindedness in facing our times, but little tendency to aggressive action even locally. It is very sobering to observe how among young intellectuals in the colleges and among the workers themselves, both organized and unorganized, it is accepted as almost a foregone conclusion that no great constructive leadership in any social tasks can possibly be expected of the men in control of most of our A. F. of L. unions. But as yet new leadership is not visibly emerging.

Our colleges are fairly open to ideas and if as a capable young Chinese student said in introducing me "American students are very tame" they do afford an interesting and hopeful field for work. The rather cheap Mencken-esque cynicism of a few years ago is passing or has passed and that is to the good. The average faculty is as liberal as it dares be and that is probably more liberal than Matthew Woll would let Brookwood be. There are, however, forbidden areas as President Little of the University of Michigan and many less conspicuous leaders have discovered. For instance I have visited a college where the students of the liberal club and certain outstanding men on the faculty are free to talk over almost anything so long as they do nothing about economic, racial and social conditions across the railroad tracks in their own town where a prominent trustee owns the works.

The most outstanding bit of life of which I saw evidence is in Louisville, Kentucky, where the demand of the local transit company for a ten-cent fare, following similar demands by the telephone company, have aroused the citizens to form a taxpayers league to fight to assert the public interest in public utilities. Our good friend J. L. Stark who represents the railroad brotherhoods in that region is the executive secretary and Carl D. Thompson of the Public Ownership League has been called in as adviser. It will be a fight worth watching. And speaking of encouraging things I must mention a meeting of St. Louis Socialists convened on short notice on a Saturday night.

One sure thing is that there is too much intelligent interest and too much obvious need for us even to consider giving up the fight.

At least the fight in Russia between Communist is about realities. To imitate that fight in the feeble Communist party of America is fantastic and meaningless. Yet out of that fight we are learning by their own revelations just what methods of chicanery, bad faith and violence the Communists would teach the workers to use in their crusade. It is a melancholy revelation. We Socialists have at times made our own share of mistakes but at least we have had sense enough not to exalt them into virtues.

Disappointing as are the troubles in Mexico it is some comfort to observe that they are more of a revolt of ambitious generals than a revolt of any section of the people. Indeed the best men of the republic and apparently the organized agrarians and workers are clearly against this everlasting appeal to arms. That is encouraging. It is also encouraging that propaganda from airplanes is so useful a weapon in instructing soldiers misled by ambitious rebel generals. If the Federal forces are just and moderate in victory and seek to root out such abuses of corruption and cruelty as have somewhat stained the official record Mexico may continue its forward march with new strength.

JABBER JABS.
"Give me Liberty or give me The Saturday Evening Post." —Patrick Henry, Jr.

If in doubt, put your money on the candidate with the most money, for "to him who has, shall be given." Platforms are usually made of wood. So are the platforms of Republican and Democratic Parties and also the heads of those who believe in them.

Much is said about the poor but honest boys who land in the White House, but little is said about the rich and crooked guys who put them there.

Political history of American labor:
Before election, kick together.
During elections, kick each other.
After election, we kick ourselves.

Yes, son; some of the successful got by without education. But they didn't get by as a result of being so dumb as to think education unnecessary.

MINERS' DIVIDENDS

2,171 Coal Miners Killed in the United States in 1928.